HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

26 TEMMUZ 1996 CUMA SAYI:12 FİYATI: 60.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

biz ayrı dünyaların insanlarıyız sevgilim

.....Musa Kart

CAN YÜCEL

Çöp Üstüne
Hesap Kitap

Hiç yoktan inme inince
Filinta delikanlıya
Anası otuz yıllık matematik hocası
Maliyecilerden daha iyi anlıyor hesabı
Oğlunu tedaviye para bulabilmek için
Zenginleştirmeye aht ediyor
Memleket çöplüğünü

Kuzguncuk 1996

ORHAN PAMUK

Martı Kıyıda Ölür

Neden ölüyor, bilmiyorum.
Tüyleri kırçıl kırçıl, dağınık.

Martı kıyıda ölüyor. Tek başına. Burnu çakıltaşlarının üzerine düşmüş. Gözleri kederli ve hasta. Yanıbaşında kayalara vuran dalgalar. Rüzgar şimdiden ölüleşmiş uzun tüylerini kıpırdatıyor. Martının gözleri bir an beni izliyor. Sabahın erken bir saati, rüzgar serin. Her şey canlı yukarıda, gökte başka martılar. Bu ölen yavru martı.

Beni görünce martı bir an kalkmaya çalışıyor. Ayakları gövdesinin altında umutsuzca kıpırdanıyor. Karnı yukarı doğru yükseliyor, ama gagası çakıltaşlarından kalkmıyor. Bu gayret sırasında gözlerinde bir anlam beliriyor. Derken gövdesi çakıltaşlarına sanki daha da yayılarak ölümcül şekline dönüyor. Gözlerinin anlamı bulutlar ve dalgınlıklar arasında kayboluyor. Besbelli, martı ölüyor.

Neden ölüyor, bilmiyorum. Tüyleri kırçıl kırçıl, dağınık. Bu mevsim de her mevsim gibi, doğan, büyüyen, uçmayı deneyen pek çok yavru martı gördüm. Dün bir tanesi rüzgara ve dalgalara karşı denizin iki karış üzerinden coşkuyla uçuyordu. Uçmayı öğrenen martıların havada çizdiği kesintisiz ve pervasız yaylarla. Bu yavrunun, sonra far-

İllüstrasyon: **Orhan Pamuk**

kettim, kanadı kırık. Yalnız kanadı değil, sanki bütün gövdesi kırık.

Yaz sabahı, serinlikte, tepenizde öteki martılar neşe ve hırsla öterken ölmek zor olmalı. Ama yavru martı ölmüyor da hayattan korunuyor gibi. Belki bir şeyler sezmişti, belki bir şeyler istemişti, pek azı oldu, hiçbiri olmadı. Bir martı ne düşünür, ne hisseder? Gözlerinin çevresinde ölüme alışan ihtiyarlar gibi bir keder. Ölmek sanki bir çeşit yorganın içine girivermek. Bırakın, bırakın da gidivereyim, der gibi.

Gene de, ona yukarıdaki arsız martılardan daha yakın olmaktan memnunum. Buraya, bu ıssız sahile denize girmeye geldim, aceleci, düşünceli ve elimde bir avlu. Şimdi durdum martıya bakıyorum. Sessizce, saygıyla. Çıplak ayaklarımın altında çakıltaşları, koca bir dünya. Martının ölümünü sezdiren şey kırık kanatlarından çok gözleri.

Bir zamanlar pek çok şeyi görmüştü, pek çok şeye dikkat etmişti, bilirsiniz. Şimdi artık bir mevsimde ihtiyarlar gibi yoruldu, yorulduğu için de sanki dertli. Yavaş yavaş her şeyi bırakıyor. Anlamıyorum, yukarıdaki öteki martılar onun için mi bağırışıyor. Denizin uğultusu ölümü sanki kolaylaştırıyor.

Sonra, çok sonra, altı saat sonra çakıltaşlı sahile yeniden döndüğümde martı ölmüştü. Bir kanadı uçar gibi açılmış, gövdesi yana yatıp devrilmiş, sonuna kadar açılmış tek gözü güneşe bomboş bakıyor. Tepesinde uçan başka martı yok.

Hiçbir şey olmamış gibi serin denize koşarak girdim.

Akşamsefası

imza: bir dost

(*met-üst*'ün sayfası)

kendi kendisine, sesli sesli konuşan, hızlı ve telaşlı adımlarla yürüyen, dışardan bakanlarca basitçe "deli" diye adlandırılan birtakım insanlar var

ve onlar, toplumun barometresi gibidirler.. ve onlar, birer canlı imdat kolu, birer alarm çığlığı, birer acı sinyali, birer canlı s.o.s'ler.. ve onlar, hayat vurgun yiyince birdenbire çoğalırlar.. çoğumuz şu sıra topyekün, kimimiz içten içe, kimimiz uluorta ve kendi kendisine, sesli sesli konuşan, hızlı ve telaşlı adımlarla yürüyen, dışarıdan bakanlar için basitçe "deli" diye adlandırılan birtakım insanlar olmadık mı.. olduk

ki onlar, bir depremi önceden haber verirler.. ki onlar, bir çığı, bir seli gelmeden görürler.. ki onlar şu sıra içeride-dışarıda, dünyadan daha çoklar

ki onlar, içimizin dışarıya vuran zırılçıplak halleri.. ki onlar, avaz avaz.. ki onlar, ki de ne lan, hayatın ta kendisileri işte.. ne edebiyat yapıyorsun salak

ne derler bu, kendi kendisine, sesli sesli konuşan, hızlı ve telaşlı adımlarla yürüyen, dışarıdan bakanlarca, basitçe "deli" diye adlandırılan bu (bu arada ne çok bu kullandık) bu bir bu takım bu insanlar

neler demezler ki..

zıvanadan çıkmışlardır.. hep küfür ederler.. gözleri çakmak çakmak bakar.. (çakmak çedim de kutlu'nun çaldığı çakmakların hesabını kim verecek) bakanları paramparça eder.. bir tüy naifliğinde (ne demekse) ve fakat farkedenin içini zangır zungır, zıngar zenger ve ötesi titreten bir sızıya sahipler.. (bir şey anlamadım ama, olsun)

evet, zararsızlar, zararsızdırlar.. ve fekat, en az bin yangın kadar zararsızdırlar.. ya da tersi.. neyin tersi.. neyse.. evet, aslında yokturlar.. ve fekat, en az, bin kayıp kadar yokturlar.. evet, hiçtirler.. ve fekat, en az bin dünya'nın avlularını dolduracak güvercinler kadar hiçtirler.. (belki de böyle bir şey yok.. hijyenik bir insan olduğum için ben uyduruyorum bütün bunları.. ya da tersi.. neyin tersi lan)

habire volta atarlar.. içerileri dışarılarına vurmuş birer hapishane'dirler.. (bu dirler ve dırlar beni deli edirler hatta edırlar) dünya onlar için yuvarlak duvar.. (kimler için) insanlar onlar için (kimler için) can sıkıntısına aman dileyen birer zeytin çekirdeğinden oluşan tesbihtirler.. (bir de tirler ve tırlar var.. off) fena hülyalıdırlar, görmezdirler.. sonsuz açtırlar, afrika'yı yeselerdirler, doymazdırlar.. kaybedecek hiçbir şeyleri yokturlardırlardırlar.. akılları bile

peki neden bu birtakım insanlar, kendi kendilerine, sesli sesli konuşup, hızlı ve telaşlı adımlarla seğirtip dururlar.. bok mu var.. (evet, bok var)

onlar, doğa'ya en yakın canlılar gibi "his" ederler.. duruşları "tam tam" gibidirler.. yaz ortası kış kıyamet ve saçma.. (simit, çatal ve açma)

peki sonra ne olur.. (ne ne olur)hem hiçbir şey.. hem hepbir şey.. (nasıl yani) kimini, büyük bir meziyet gibi zaten tıkılı oldukları hapishane bedenlerini görmeden, anlamadan taş-duvar mekanlara tıkarlar.. kimini, ruh ve akıl sağlığı dedikleri sistem tabletleriyle yavaş yavaş zehirlerler.. onlar anormaldirler

onlar, asosyal.. onlar, ainsan.. onlar, ahayat.. onlar, ayeryüzü.. ve onlar, e hiçbiri'dirler.. (üff, şiir gibi oldu ya)

onlar azaldıkça, hayat, mevsim, normallerinde, seyreder,.. (çok virgül oldu ya.. neyse)

onlar azaldıkça, istikbal yaylı yatakları, rahatlığınızın güvencesi.. onlar azaldıkça, albaraka türk, faizsiz kazanç.. onlar azaldıkça, anarşi berkemal, telaşa mahal yok.. onlar azaldıkça, annem duysa kızar, babam duysa keser.. onlar azaldıkça, o limanda, bu limanda, bekliyorum her limanda, din iman bırakmazlar adamda (zengin kafiye)

onlar çoğaldıkça, çok alametler belirir.. onlar çoğaldıkça, aysberg'in toplum üstünde görünen zerreleri ve kuantum fiziği parçacıkları.. (yok ya bu cümlenin sonunu getiremem ben.. bu cümle beni aşar cumhur aabi.. en iyisi çağçağ'la fikir teatisinde bulunmak.. fikir teatisi dedim de aklıma..ıii, ne lan bu fikir teatisi.. neyse)

onlar, zil.. onlar, kalk borusu.. onlar, alarm.. onlar, ıii, şimdi bir kilo kiraz olsa da yesek.. onlar, dar zemanlarda, zırılçıplak ortaya çıkar.. onlar, paratoner.. kafiye olsun diye değil, ama sahici ve samimi hayat onlar.. onlar, radar.. hepsi bu kadar

ne demişti nazım usta: "güzel günler göreceğiz çocuklar." ee, nazım usta'nın oğlu memet fuat usta da kocaman oldu.. ne o güzel günler geldi, ne de o güzel çocuklar.. (*kinyas bülbül*, kim lan.. benim galiba.. neyse) imza: bir dost

on üç artı bir

../..

yara.. görününce yara'dır
göründü kara.. yara
dağlar uçurumlarını dışarı asar
sevin antepliler sevin
sevgililer günü'dür
çocuklar her yeni yüzyıla pandik
evler balkonlarını içeri kısar
devlet televizyonu'nda oynayan
BBC dizileri gibi soğuk silinik
kirlendiysek bu ülke'yle kirlendik
bu durmuş, bu beklemiş,
bu ekmiş, bu biçmiş, bu sevmiş,
bu da ta orta asya'dan gelmiş
"ya sev - ya terket" demiş

../..

on üç artı bir

../..

BAŞKA BİR
DÜNYA'NIN
CANLILARI'YDIK

dinlemedim:
"uyudum yandım
uyandım dondum"

DÜNYA'YA

AHHH
DİLİMİN
UCUNDAYDIM

TURNE'YE
GELDİK

DİYEMEDİM
DİYEMEDİM

dediler ki:
"uyuma donarsın
uyanma yanarsın"

UNUTTUM

../..

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, kilitlenmeyen telefon icat etmenin şerefini yaşayabilecek miyiz?(!)

Bakınız, şeref hassas bir mevzudur. Söz şereften açıldı mı, değil her kelimeyi, her harfi bile dikkatlice kullanmak gerekir. Herhangi bir yanlış anlamaya meydan vermek istemem. Elbette ki şerefli bir toplumuz. Ancak bu türden bir şerefi yaşayabileceğimizi, kilitlenmeyen telefon icat edebileceğimizi hiç zannetmiyorum. Ne acı.

Oysa, kilitlenen telefonu icat eden toplum, bizim toplumumuz. Ne zaman televizyonda ya da radyoda "Telefonlarımız kilitlendi" anonslarını duysam, ne zaman gazetelerde "Telefonlarımızı kilitleyen okurlarımıza teşekkür ederiz" gibi ifadeler okusam, düşüncelerim hep bu olgu üzerinde yoğunlaşır. Şimdi tuşlu telefonlar çıktı, pek de iyi, pek de pratik oldu. Ancak eski kadranlı telefonların, hani o unutulmaz "telefonun delikleri içinden" şarkısına temel oluşturan cihazların ayrı bir güzelliği vardı. Bir kısım esnafımız da, arzu edilmeyen arama olaylarının önüne geçmek için, telefonun delikleri içine küçük bir asma kilit yerleştirirdi ki, beş dakikalık namaz molasının, hatta iki dakikalık tuvalet molasının bedelini, kendini bilmez bir çırak ya da müşteri tarafından ağır telefon faturalarına dönüştürülmesin. Hey gidi günler hey! Kilitlenen telefonu icat etmiştik, şimdi de kilitlenmeyen telefon peşinde koşturuyoruz. "Ne acı" demeyeyim de, haydi bu seferlik "ne tuhaf..." şeklinde bir ifade kullanayım.

Söz buraya gelmişken, Karadenizli bakkal Nazmi kardeşimizi de hayırla anmak isterim. Asma kilitli telefonu ilk onun dükkanında gördüğüm gibi, birtakım çirkin sözleri de ilk kez onun telefon görüşmeleri sırasında işitmiştim. Benim temel sosyolojik değerlendirmelerime popülist yaklaşımların egemen olduğunu öne süren bazı kimseler, böylesine çirkin konuşan bir insanı niçin hayırla andığımı sorarak ve beni eleştirme fırsatı bulmanın mutluluğunu yaşayacaklardır. Ben de onlara şunu sormak isterim: Siz Nazmi kardeşimizin yerinde olsaydınız, elli yaşlarında, çoluk çocuk sahibi bir esnaf olarak çalan iki telefonun birinde pasif eşcinsel ilişki teklifi alsaydınız, ne yapardınız?

Biz toplum olarak, esnafımıza telefon açıp, "Nazmi, sen şeker çuvalına yaslan, ben şimdi gelip senin çuvala yaslanıyorum" diyeceğiz; "Nazmi, sen Oralet rafına tırmanırsın..." diye başlayan sapık fantaziler seslendireceğiz, ondan sonra da beni popülistlikle ve çirkin ifadeler kullanmakla suçlayacağız. Tek bir şey söyleyeceğim: Ayıptır...

Ayrıca da, hiç şüphem yok ki, Nazmi kardeşimize bu terbiyesizliği reva görenler, ailelerinden gizleyecekleri birçok önemli telefon görüşmesini de yine Nazmi'nin dükkanından yapmışlardır. Bu kimseler, bakkal telefonlarının toplumsal yaşamımızdaki rolünü inkâr edecek kadar ileri gidebilirler mi, onu bilmiyorum. Ancak, bundan dokuz sene önce yapılan bir araştırmanın sonuçları hakkında bilgi sahibiyim. İstanbul'da gerçekleştirilen araştırmaya göre, o dönemde, bakkal dükkanlarının yüzde 84'ünde, kasapların yüzde 82'sinde, manavların da yüzde 76'sında telefon cihazı vardı ve esnaf telefonlarını kullanan mahalleli, yüzde 93 oranında bakkalları tercih etmekteydi. Bu noktada, şöyle imalı bir ifade kullanmanın yeridir sanıyorum: Ne o, kasaplara ve manavlara hat mı düşmüyor yoksa?

Kilitlenmeyen telefon arayışlarına yönelik değerlendirmelerime geçmeden, "Telefonun delikleri içinden/Ufaktefek parmakların yüzünden/Bir bilseniz başımıza ne geldi/Küçük kardeşimin yüzünden" şarkısına bir kez daha değinmek isterim. Telefon cihazını kullanmak suretiyle çeşitli yaramazlıklar yapan küçük bir çocuğu anlatır, bu tatlı ezgimiz. Numaraları yanlış hatırlıyorsam hoşgörünüz, şarkının finalinde şöyle denir: "25 19 13'ten tamirci geldi/45 60 90'dan itfaiye geldi/41 13 18 polislerinmiş/Kızdılar babamı alıp gittiler..." Şimdiki gençlerin pek sevdiği bir deyimi kullanırsak, tamircinin ve itfaiyenin küçücük bir çocuk sesi tarafından keklenmesi ayrıca acı geliyor insana. Ancak asıl üzerinde duracağım nokta bu değil. Bakınız, suçu işleyen kişi başka biri; gözaltına alınan başka biri. Küçük yaramazın maskaralığı, babanın götürülmesiyle sonuçlanıyor. Emniyet mensuplarının, o kızgınlık içinde nasıl bir yasal işlem uyguladıklarını yıllardır merak eder dururum. Şu soruya da yıllardır cevap ararım: Biz yavrularımıza hukuk düzenini böyle mi öğreteceğiz? Şarkı "Küçük kardeşinin sorgusunda babam da hazır bulundu" şeklinde bitemez mi? Ya da "Küçük kardeşime şakacıktan kızan polisler, babamla el sıkışarak olay mahallini terkettiler" şeklinde... Yine de, sözkonusu şarkıyı, bu yönüyle, çocuk şarkılarımızın en toplumcu-gerçekçisi olarak nitelemek durumundayım.

Bunlar, şarkıda belirtildiği gibi, "ufaktefek parmakların yüzünden" meydana gelen tatsızlıklar. Bir de koca koca adamların, dolma gibi parmakların çıkardığı telefon rezaletleri var ki, onlara da önümüzdeki hafta değineceğim... Bu haftaki fıkramız, bekleneceği gibi, telefonlu bir fıkra.

Küçük Ercan'ın babası, telefonda heyecanla konuşmaya başlamış:

– Alo, Doktor Öztürk? İyi günler... Eşimin çenesi çıktı, konuşamıyor. Şöyle iki hafta sonra filan bir uğrasanız...

Bunlar elbette ki latife. Yoksa hangimiz isteriz hayat arkadaşımızın suskunluğa mahkum olmasını...

GECEDESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

Ferhan Şensoy

bisikletle geziyorum anıların içinde
çok daraldım istanbul
bilinmeyen bir denize demir almak zamanıdır
kim tüketti haziranı
yüreğinde sancı ile
para verip köprülerden geçirdiğim
koza gizem duyguların
tanığı iş bu salak martılardır
beşiktaş'ta hep sıkışık trafik
çok kanatlı kaside
el yazması bir ormandır
birinci sınıf kuşe kaada bir bizans yalnızlığı
dört başı dört mum ile bayındır
haziranın son günleri kim olsa bunalır
ömer hayyam takviminde bu günler
dağlara çıkmanın tam zamanıdır.

Söz Söylemek İçindir

Gülten Akın

Tatvan'da denize uzak bir eski bahçede, yaz çiçeklerine vurgun oturuyordum. Belki bin yıllık yüksek duvarların dibinde. Cevizin gizemli gölgesinde. Yapraklarının çıkardığı koku başımı döndürüyor. Kolumu kanadımı kıpırdatmadan orda öylecene. Sessizlik.

Sessizlik dağınık bir ötüş salvosuyla parçalanıyor. Kargalar: Kocaman bir kavganın ortasında. Kıyasıya. Uzun sürmüyor. Uçup gidiyor bir bölük, dönmemek üzere. Yendiler mi onlar. Yenildiler mi? Ben bilmiyorum. Cevizin bin yıllık kokusuyla esrimiş dalgın. Kalanlar, gidiyor geliyor bir süre. Gidiş gelişler, seslenişler bir noktada yoğunlaşıyor. Yanda, duvarın üstünde. Bir yaralıları var. Önce, ne yapacaklarını bilmiyor gibiler. Bu kargaşa ondan. Belki ilkyardım acelesi. Giderek azalıyorlar. Sesleri sönüyor. Ama, yaralının başındalar. Bir süre geçince daha bir düzen sağlıyorlar. Nöbetleşiyorlar. Biri ikisi gidiyor, geliyor. Sonra başkaları. İlgimi yoğunlaştırıyorum, cevizin uyuşturan gölgesinden çıkarak. Sessiz. Tanımaya başlıyorum onları.

Kargalar. Gün boyu yaralılarına baktılar. Bırakmadılar onu. Bırakmadılar içlerinden bir tekini bile, telef olmaya. Bırakmadılar.

Vardır, hastadır yaralıdır. Bir nedenle kısıtlıdır, ölüme yargılıdır, bizimdir. Parçamızdır. Onu güçsüzken bırakırsak, kendi parçamızı, kolumuzu kanadımızı bırakmışızdır.

Kendimizi bir tek bu nedenle bile yenilmiş sayabilir miyiz?

Sayarız.

Akşamsefası

"BU ZAMANDA KİM İNANIR İNSAN KURBAN ETMEYE..."*

Deniz Mukan

Bizde tören, kurban verildikten sonra başlar. Battaniyeye sarılmış cesetler kapıdan çıkarken...

Ne zaman, bir hücre evi basılsa ve "teröristler, ölü olarak ele geçirilse", elimde televizyonun uzaktan kumandası, büyümüş gözlerle öylece ekrana bakıyorum. İçimde şiddetli bir ürperti, yalnız kalmak hatta kaçma isteği beliriyor. Bu, öfkenin de korkunun da ötesine geçen, adına olsa olsa dehşet diyebileceğim bir duygu... Böyle olaylar ne yazık ki sık sık yaşandığı ve televizyonlar, operasyonları neredeyse naklen yayınladığı için, duygularımı analiz etme fırsatım oldu. Ve birden anladım ki ben, en çok o evlerin çevresindeki kalabalığın düzenlediği "ayin"den korkuyorum.

Belki de söze dökmekten korktuğum için, hiç kimseyle paylaşmadığım bu garip duygular, bir gün ansızın olağanüstü güzel bir metine dökülmüş olarak karşıma çıktı: Mario Vargas Llosa'nın "And Dağları'nda Terör" romanını okuyordum. Kitap, And Dağları'ndaki ıssız bir karakolda yapayalnız bekleyen iki jandarmanın öyküsünü anlatıyordu. Yakındaki küçük madenci kasabasında art arda ortadan kaybolan üç kişinin sırrını çözmeye çalışan çavuş Lituma, önceleri bunu Aydınlık Yol gerillalarının yaptığını düşünüyordu. Ancak gidrek, o dağ insanlarının, kaybolan üç kişiyi, mdenlere kurban ettiklerini anlamaya başlıyordu. Gerillalardan duyduğu ktorkunun yerine yavaş yavaş daha derin bir dehşet duygusu sarıyordu çavuşu. Çünkü bu kez o ketum ve içten pazarlıklı kasaba halkından korkuyordu. Kuşkuları arttıkça daha çok soru sormaya başlıyordu. Ve Çavuş Lituma, gizemli güçlere sahip Dona Adriana ile konuştukça onun, geçmişin kurban törenlerini özlemle andığını görüyordu...

"Avın yakalanması tıpkı şöyle olurdu: Bir halka oluştururlar, şarkı söyleyerek, durmadan şarkı söyleyerek, dans ederek, durmadan dans ederek onu çembere alırlar, onu yakınlarında hissettiklerinde, avın çevresinin artık sarılı olduğunu, kaçamayacağını bilerek çığlık ata ata birbirlerine saldırırlardı. Sonunda onu yakalayana kadar, çember giderek kapanır, kapanırdı..." (And Dağlarında Terör / Sf. 229)

"... Dans edip içki içerken, ne yerliler vardır, ne melezler, ne efendiler, ne zenginler, ne yoksullar, ne erkekler, ne de kadınlar. Farklılıklar silinir gider, ve ruhlar gibi oluruz; aynı zamanda hem yerli, hem melez, hem de efendi; aynı zamanda hem zengin, hem yoksul, hem kadın, hem erkek..." (Age / Sf.229)

"İşte bu", diye düşündüm. Hücre evlerinin çevresini saran esmer yüzlü, sabit bakışlı insanlara bakarken duyduğum korkunun aynısıydı bu...

"SEVGİ GÖSTERİSİ: Operasyonun bitiminden sonra çatışmanın olduğu binaya Türk bayrağı asıldı, çevrede toplanan vatandaşlar da 'Kahrolsun PKK!', 'Türkiye Apo'ya mezar olacak', 'En büyük polis, bizim polis' diye slogan attı. İstiklal Marşı söyledi. Operasyondan sonra apartmandan çıkarılan 25 yaşlarındaki bir erkek çevredeki vatandaşlar tarafından linç edilmek istendi. Polisin 'Bu değil' uyarısına rağmen saldırılar sürünce, polis şüpheli kişiyi bir ekip otosuyla uzaklaştırdı." (Hürriyet / 16 Temmuz 1966)

Evet, şimdi anlıyorum ki bütün bu ayinler, tıpkı, ölümle bir pazarlığa girişmek gibi... "Beni alma, onu al", "O suç işledi, başkaldırdı, o zaten bir gün ölecek!. Onu al, bana eski hayatımı geri ver."... Kollar sallandıkça, kurşunlarla delik deşik olmuş apartmanın çatısında büyük bayrak dalgalandıkça, İstiklal Marşı çınladıkça, güvendesin. Üstelik uzun ayinlere, törenlere, tütsülere, sabaha kadar tamtam çalmaya gerek yok. 155'i çevirirsin, telefonu kapadığında bitmiştir her şey...

Bizde tören, kurban verildikten sonra başlar. Battaniyeye sarılmış cesetler kapıdan çıkarken... iplerle sıkı sıkı sarılmış, adeta mumyalanmış o gövdenin yüzü, saçları, elleri, kısacası insan olduğuna dair hiçbir ayrıntı görünmez. Kurban, ambulansa ya da polis arabasına yerleştirilirken, siren sesleri İstiklal Marşı'na karışır, mavi-kırmızı ışıklar dönüp durur. Sloganlar atan kalabalığın yüzleri bir aydınlanır, bir kararır. Ayin doruk noktasına varmıştır. Hareketli ışıklar sokağı terkedince, bir anda sokağın sakinleri başbaşa kalırlar. Sessizlik çöker ansızın. Sonra yavaş yavaş evlerin merdivenleri çıkılır. Kurbanın yüzünü görmemişlerse eğer, daha rahat uyurlar. Kazayla gözlerine bakanlarsa, biraz daha geç dalarlar uykuya...

(*) **Mario Vargas Llosa** / *And Dağlarında Terör* / Sf.226

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

AYTAÇ ARMAN

1980 yılında sinema yazarlarının En İyi Erkek Oyuncu ödülünü verdiler. Fakat 12 Eylül gelmişti, ödülü alma şansım olmadı. Düşman filmindeki oyunumla almıştım bu ödülü.

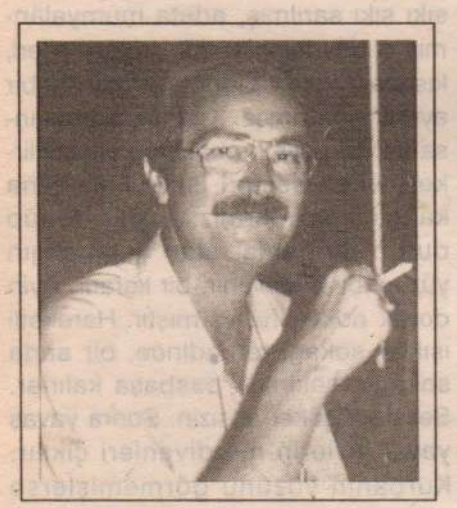

"Çok sıcak bakıyorsunuz, gözlerinizde pırıltılar var. Çocukluğunuz sevgi ortamı içinde mi geçti?" diye sorar Nuray Oğuz, Aytaç Arman'a. 1991 yılıdır ve Aytaç Arman o tarihte 21 yıllık oyunculuğunu doldurmuştur. Gerçekten de gözlerinde pırıltılar vardır ve sıcak bakıyordur. Aynı zamanda da hüzün vardır bakışlarında. **"Ben hüzünlü bir coşku ya da coşkulu bir hüzünüm diye tanımlarım kendimi. Hayatta öyle zaten. İnsanlar genellikle hayatın ya hüznüne kaptırır gider ya coşkusuyla sürüklenir. Olur mu? O bir bileşkedir ve ikisini birden yaşamak lazım. Çünkü mutluluk ve mutsuzluk bir med-cezir halinde gelir ve gider."**

1970 yılında bir yarışma sonucu sinemayla tanışan Aytaç Arman 1949 Adana doğumludur. Köy kökenli ailesinin kentte doğup büyüyen ilk ferdidir. **"İlkokul sonrasında teknik okullarda okudum. Yapılanmamın temelinde geometri ve matematik, giderek logaritmik, trigonometrik değerler ve dengeler var. İstanbul'da Elektrik Mühendisliği okudum 3. sınıfa kadar. Sinemaya başladığım için eğitimi bırakmış değilim. Ekonomik yetersizlikten dolayı eğitimimi sürdüremediğim içir tesadüfen sinemaya başladım. Aytaç Arman benim gerçek adım değil. Gerçek adım ülkenin bugünkü durumunu da anlatır; Veys El İnce. Veysel diye geçiyor, Arapça kökenli."**

Sinemanın oyuncu ihtiyacı yarışmalarla da karşılanıyordur. Kara kaşlı, kara gözlü, uzun boylu'dur Arman. Arkadaşları resmini bir yarışmaya gönderir. Matematiği ve matematik hocasını çok seviyordur. Arman da matematik hocasının soyadıdır. Arkadaşları bu soyada uygun isim ararken Aytaç'ı seçerler. **"Tesadüfen başlayan bir yolculuk ama bugün taşıdığım bütün değerleri bu yolculuğa borçluyum. Bu işe başladığımda, saygıyla izlediğim sinema alanını tanıdığımda bana herşey bir garip gelmişti. Kırsal kökenli olduğum ve Adana gibi bir yerden geldiğim için tepkilerim sert oldu. Dayatılan hiç birşeyi kabul edemedim ve sistemin dışına itildim. Dolayısıyla daha dikkatli olmam, kendime sahip çıkmam gerekiyordu. Sistem destekli olsaydım, sistem yıkıldığında, zaafa uğradığında ben de yok olacaktım. Sistem hangi dönemde, nasıl sallanırsa sallansın hep var oldum. Herkese bahşedildiği gibi, bahşedilen sanatçı kimliğiyle bugünlere geldik ama ben sanatçı değilim, ben sinema oyuncusuyum. Yapılanmamı sağlıklı sürdürüp, 25 yıllık sinema oyunculuğu geçmişime rağmen henüz yolun başındayım, kişiliğimin sanatçı boyutunu yetkinleştirebildiğim noktada kendime sanatçı diyebileceğim."**

İhsan Yüce'nin ve Süreyya Duru'nun çok önemli yeri vardır, Aytaç Arman'ın sinema serüveninde. 1970 yılında İhsan Yüce bir film çeker. **"Orda küçük bir rol oynamıştım. Yetersiz koşullarda gerçekleştirilen bir filmdi. Filmi ben de görmedim. Benim ilk filmim olarak Baba filmi bilinir. Yılmaz Güney'in oğlunu oynadım. Finalde babasını öldüren bir oğuldu. Ondan sonra da yıllarca, sistemin dışına itildiğim için, ikinci, üçüncü sınıf produksiyonlarda mahallenin namusu, garibin hakkı gibi rollerle dram avantür filmlerde oynadım. Yılmaz Güney ilk tanıştığımızda bana 'Aytaç, ne bulursan oyna, aslolan kameradır. Kamerayla olan meseleni çöz.' demişti. Sistem dışına itildiğim dönemde çok filmde oynadım ve kamerayla daha çok karşı karşıya kaldım. Objektifle olan meselemi ve mesafemi, onun özelliklerini ve kendi özelliklerimi o pratik içinde çözümleyerek geldim. Bunun bana müthiş artıları oldu. Daha sonra Süreyya Duru'yla karşılaştım. Bu karşılaşmayı yine İhsan Yüce sağlamıştı. İlk ciddi sorumluluğum Duru'nun Bedrana filmidir. Daha sonra yine Süreyya Duru'yla Kara Çaşaflı Gelin'i çektik. Güneşli Bataklık, Fıratın Cinleri, ve Yılmaz Güney'in Düşman filminde oynadım."**

Sonra da uzun yıllar ara verir sinemaya. Kendi iradesiyle çalışmaz. 70'li yıllar bitmiş 12 Eylül gelmiştir. 1986'ya kadar sürer bu ayrılık. **"Sinemaya ara verdiğim yıllarda 'nereden geliyorum?, ne yaşadım?, bu ülkede ne yaşandı?, sinema neydi?, sanat neydi?, bunun içinde ben neydim? gibi sorularla kendimle hesaplaşmaya yönelik 5-6 yıllık bir süreç yaşadım. İyi ki öyle yaşamışım. Kendimi, hayatı, sanatı, sinemayı, yaşadığım ilk on yıllık oyunculuktaki 1. dönemimi bunların hepsini harmanlayarak Adı Vasfiye'ye varacak bir süreç içerisinde kendimi daha iyi tanıdım. Bunun sonuçlarını Atıf Yılmaz'ın Adı Vasfiye filminde ben de gördüm, bütün sinema da gördü. Ardından hep hoş ve kaliteli filmlerde, seçerek oynadım. Özel hayatımdan oldukça özverili davranarak direnmeye çalıştım."**

Sinema serüvenini iki döneme ayırır Aytaç Arman. 80 yılına kadar süren 10 yıllık süreç 1. dönemini oluşturur. 86'da Adı Vasfiye ile başlayan süreç de, daha deneyimli bir oyuncu olarak 2. dönemidir. **" Şu ana kadar sürdürdüğüm yolculuktan hoşnutum. Hayat size birşeyler dayatıyor ve siz onu göğüsleyebiliyorsanız, sonuçta hayat onun bedelini size ödüyor, karşılığını alıyorsunuz."** Ödüllü filmlerin ödülsüz oyuncusudur. **" Oynadığım filmler ödüllü ama benim bir tek ödülüm var. Gece Yolculuğu filminden aldığım Altın Portakal. En İyi Erkek Oyuncu ödülü. Karakter hakkında Ömer Kavur'a birşeyler sorduğumda bana, ' Aytaç senin kaygılarını taşıyan bir adam' demişti. Onun dışında profesyonel olmayan ödüllerim var tabii. 1980 yılında sinema yazarlarının En İyi Erkek Oyuncu ödülünü verdiler. Fakat 12 Eylül gelmişti, ödülü alma şansım olmadı. Düşman filmindeki oyunumla almıştım bu ödülü. Benim için çok anlamlı, çok önemli bir film."**

"Nasılsın" diye soranları son zamanlarda **"memleket gibiyim"** diye yanıtlar. **"Memleketin hali ahvali külli vahimken, bunu en iyi yansıtan ayna sanat alanı oluyor. Çünkü sanat bu ülkede desteklenmezken, kösteklenmiştir. Sanat kavramının içi boşaltılmıştır, ilgisi olmayan sanatçı olmuştur. Kokuşmuşluk, çözülmeler, dağılmalar... Genelde sanat alanında, özel olarak sinema sanatında çözülmeler, dağılmalar ortaya çıkıyor. Susturulan sanat sinema, darbe yiyen, ekonomisi çöken, pazarı yok edilen sinema... İletişim gücü yüksek olan sanat alanı olduğu için... Siyasal alanda da insan malzemesi iflas etmiştir. Sanat alanında da konulan sınırlar nedeniyle insanlarımız yetkinleşememiştir."**

CAN BARSLAN

Şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER VE YORUMLARI"

ÇITIR KIZLAR NEREYE VE İYİ Kİ DE BİR ROMAN YAZALIM DEDİK HA!..

"Birgün bir kitap okudum ve bütün hayatım deyişti..." Geçen yazının sonunda sırf bir iyiniyet gösterisi olarak masumca yazılmış bu cümle, Şeyedi-Yorum köşesine çeşitli tacizler yapılmasına neden oldu... Yok efendim, bu cümle bir başka çok ünlü yazarın son romanının ilk cümlesiymiş de, biz oradan araklamışız da bilmemne... Sanki biz öküzüz!.. Sanki o romanı okumadık ve bilmiyoruz... O cümleyle bu cümlenin aynı olduğunu iddia edenler, toplam yedi dilimden oluşan döküm bir radyatörle, onaltı yaşındaki bir genç kızın omuzundaki et beninin farkına bile anlamayan kişilerdir... Bu kişiler, koalisyona evet oyu verenlerin ki kadar düşük olmasa bile, ancak bir doğalgaz borusunun zekasına sahip insanlardır... Kınarım!.. Yalarım!..

Bizim yazmış olduğumuz romanın giriş cümlesi, "Birgün bir kitap okudum ve bütün hayatım deyişti...", kendisinden arakladığımız iddia edilen yazarın ilk cümlesi ise, "Bir gün bir kitap okudum ve bütün hayatım değişti..." şeklindedir... Son sözcüklere dikkat edelim... **"deyişti.."**, "değişti...",

Şeyediyorum köşesi, bunun üzerine bir şey ekleme gereğini duymamaktadır... Bu köşe, Söz dinleyen saçlar için ne kullanmak gerektiğini bilmeyen insanlarla asla muhatap olmaz ve durakta 15-C'yi bekleyen bir atkestanesinin üzerine basmaktan son anda kurtulur... Ayrıca artık hevesi kırılmış ve roman moman yazmaktan da vazgeçmiştir... Her neyse, unuttuğumuz sanılmasın... Burada sormamız gereken çok daha önemli bir soru var... O da şu!..

İyi kızlar cennete, kötü kızlarsa her yere giderken, Çıtır kızlar nereye gitmektedir?.. Bunun cevabını bilen hiçbir insanın bir seçim asfaltından daha uzun ömrü kaldığını garanti edemeyiz.

Yaşamın anlamı uyumdur... Uyumsa yaşama her gün yeni anlamlar kazandırmaktadır. Duvara çakılan sessizlik bir dübel ile ona giren vidanın uyumu, o vidayla onu çeviren tornavidanın uyumundan daha mı az önemlidir... Peki ya tornavidayla onu tutup çeviren elin uyumu... El ve gözün uyumu... Göz ve sinirler, sinirler ve beyin, beyin ile dübel, dübel ile vida, vida ile tornavida, tornavida ile el, el ile göz, göz ile sinir, sinir ile beyin, beyin ile dübel, dübel ile vi..... Ya git yaa!..

Yine de şurası bir gerçek ki; Çıtır Kızlar'ın nereye gittiği sorunsalı çözülmeden yaşam hiçbir zaman yeteri kadar anlamlı olmayacaktır.

Hamiş : Biri kısır yapsa da yesek...
Hamoş : Daha erkeksi, daha oturaklı...

Akşamsefası

Aslan Özdemir

YOLCU İLE ARABACI

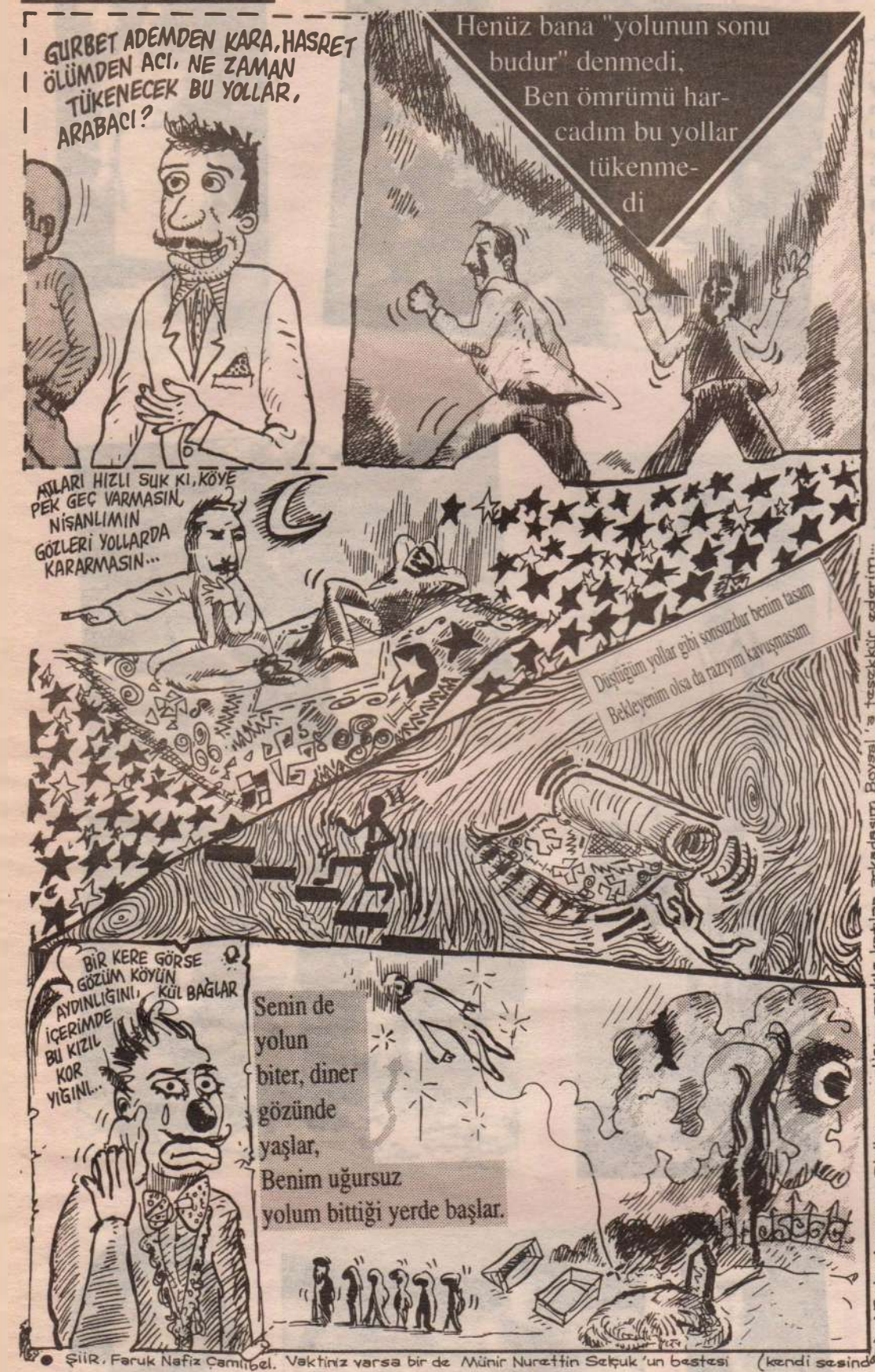

● Şiir: Faruk Nafiz Çamlıbel. Vaktiniz varsa bir de Münir Nurettin Selçuk'un bestesi (kendi sesinde

Çizgide okuyun... Çinileme şenliğine zevkle katılan arkadaşım Bo

Cezmi Ersöz

ISTIRABIM SENDE

Biliyorum, konuşacak bir şeyimiz yok
Ama gözlerini al gel
Elindeki yarayı, suskunluğunu, acemiliğini

Beni birisi severse inanmam
Seni birisi severse utanırsın
Bilmediğin bir hastalığa acımak için bile olsa gel

Biliyorum, konuşacak bir şeyimiz yok
Ama ıstırabım sende mutlaka al da gel

Mustafa Öncül

YANSIMA

Saçları da, şakaklarından başlayarak beyazlaşmaya başlamıştı. Çok değil, üç yıllık üniversite yaşamı onu ihtiyarlatmıştı.

"Saydam bir yüzeye gelen ışığın, bir bölümü geri yansır. Bir bölümü ise, belli bir kırılma açısı ile yüzeyin öteki yanına geçer."

Descartes, Kepler ve daha başka bilimadamları, bu konu üzerinde kimbilir ne kadar çalışmışlardı. Formüller bulmuşlar, denklemler çözmüşler, makaleler yayımlamışlardı. Kuramları, diğer bilimadamları tarafından incelenmiş, araştırılmış, tartışılmış, belki de önceleri kabul edilmemişti. Ama sonraları, mutlaka hayran kalmışlardı bu çalışmalara. Muhtemelen kıskanmışlardı da onları...

Işık gelecek, saydam bir yüzeye –örneğin, cama– çarpacak, bu ışığın bir bölümü öteki tarafa geçecek, bir bölümü de yansıyacak...

Her gün mağaza vitrinlerinin önünden yüzlerce, binlerce kişi geçer. Bunların büyük bir bölümü, bir yandan vitrinlere bakarken, bir yandan da vitrinleri ayna gibi kullanıp, oralarını-buralarını düzeltirler. Bazıları ise ne kadar yakışıklı ya da güzel olduklarına bakar vitrin camlarında. Sonra da, yukarı doğru bakıp, kendilerini bu kadar mükemmel yarattığı için yaradanlarına dua ederler.

Bu insanlardan hiçbirinin haberi yoktur, Descartes'ten, Kepler'den... Bunun için, onların yaptıkları çalışmalar, buldukları formüller hakkında da bilgi sahibi değillerdir. Onlar için önemli olan, vitrin camlarındaki görüntüleridir. Ve bir de, camlar ardındaki mallar tabii..

Onlar vitrin camlarında, yakalarını-paçalarını düzeltip, kendilerini hayran hayran izlerken, bir fakültenin öğrencilerinin, fizik dersinden ve işte tam bu konulardan sınava girdiklerinden de haberleri yoktur.

O gün, sabahlara kadar çalıştı öğrenciler. Hepsi çok çalıştı. Ama en çok o çalıştı. Çünkü bu dersten son sınav hakkını kullanacaktı. Verdi, verdi... Veremezse, öğrenim yaşamı o noktada sona erecek, boşta gezerlik yaşamı başlayacaktı.

Sınav saati geldi çattı. Hoca, asistanı ve diğer gözlemci görevliler, önce soruları dağıttılar, gerekli açıklamaları yaptılar. Belki usulen, belki de içten gelerek başarı dilediler. Bu sınavın, bazılarının son hakkı olduğunu anımsatmayı da ihmal etmediler.

Sınav başladı. Kalemler, kağıtlar, silgiler ve hesap makinaları azami ölçüde kullanılıyordu.

Vitrin camlarında, kendilerine ve elbiselerine hayran hayran bakıp, kasılanların bunlardan da haberi yoktu.

Verilen süre bitti. Bu süre sonunda, sınavın da bittiği görevlilerce duyuruldu. Kalemler isteksizce bırakıldı, kağıtlar toplandı. Öğrenciler, kimisi neşeli, kimisi üzgün bir şekilde, önce sınav salonunu, sonra fakülte binasını terketti. O, üzgün olanların safında idi. Sınavı çok kötü geçmişti. Gayet dalgın bir şekilde, ana caddelerden birine girdi. Yürüdü, yürüdü, yürüdü... Bir ara lüks br mağazanın vitrin camında kendini gördü.

"İşte... Güneş ışığı bana, benden yansıyan ışıklar ise cama çarpıyor. Bu ışıkların bir bölümü camın öte yanına geçiyor, bir bölümü ise yansıyarak gözüme ulaşıyor. Böylece, camdan kendimi görmem mümkün oluyor."

Formüller, tanımlar... Denklemler gözünün önünden geçti. Camdaki görüntüsünde, gözlarının altının morardığını, içeri çöktüğünü, yüzünde çizgiler belirdiğini, kamburlaştığını farketti. Saçları da, şakaklarından başlayarak beyazlaşmaya başlamıştı. Çok değil, üç yıllık üniversite yaşamı onu ihtiyarlatmıştı.

Nasıl olduğunu belki kendi de anlayamadı, vitrin camına bir tekme savurdu!.. Koskoca vitrin camı darmadağın oldu. Kendini kaybetmiş, bağırıyordu:

"Güneş ışıkları bana, benden yansıyan ışıklarsa cama çarpaaarrr!.. Bu ışıkların bir bölümü, camın öteki yanına geçerken, bir bölümü yansıyarak gözlerime gelir!.. Ben kendimi camda işte böyle görürüm!.. Herkes böyle görür!.. Kepler, gelme ve kırılma açısı arasında çok güzel bir bağıntı kurarak olayı formüle etmiştiiir!.."

Polisler arabaya bindirirken bile bağırmasını sürdürüyor, açılardan, denklemlerden, sinüslerden, kosinüslerden sözediyordu.

Çevrede bulunanlar, onları şaşkınlıkla izlediler. Bazıları, onun söylediklerinden hiçbir şey anlamayıp, slogan atıyor sandılar... Mağaza sahibi, önce ona, sonra anasına-bacısına, sonra da Kepler'e sövdü.

Polis arabası uzaklaşırken, vitrinlerin önü yeniden kalabalıklaşmaya başlamıştı.

Aksamsefasi

Değişime Uğramış Bir Kabare Topluluğu ve Shakespeare'i Çırılçıplak Soyan Bir Müzisyen

HALİL TURHANLI

Aradan hayli uzun zaman geçti, ama ben yine de sorayım: **Slapp Happy**'yi anımsıyor musunuz?

Sadece bir kez bile dinlemiş olsanız unutmanız olanaksız. Öylesine farklıydılar... Farklı ne sözcük, benzersizdiler.

Müzikleri çok değişik kaynak ve üslûbların potpurisiydi. Brecht tiyatrosu, Weimar kabareleri, Dadacılık, Gerçeküstücülük, Situationism, Avrupa avantgard yazını, folk müziği, rockabilly, özgür caz... **Slapp Happy** müziği bütün bu kaynaklardan belirgin etkiler taşıyordu; fakat son kertede, bunların basit bir toplamını aşıyordu.

Bir eleştirmenin, "değişime uğramış kabare topluluğu" olarak nitelediği **Slapp Happy** üç müzisyenden oluşuyordu: **Peter Blegvad** (gitar, klarnet ve vokal), **Anthony Moore** (piyano) ve **Dagmar Krause** (piyano ve vokal).

Slapp Happy adı çoğu kez iki toplulukla birlikte anılıyordu: **Faust** ve **Henry Cow**.

Radikal krautrock topluluğu Faust'un turnesine "destek topluluk" olarak katılmışlar, **Sort Of** başlığını taşıyan ilk albümlerini **Faust**'un eski bir okul binasından dönüştürülmüş stüdyosunda kaydetmişlerdi.

Slapp Happy üçlüsü, 1968 yılında Cambridge Üniversitesi öğrencileri **Fred Frith**, **Chris Cutler** ve arkadaşlarınca kurulan, Prag Baharı'nı desteklemek amacıyla Muhalefet için Rock (Rock For Opposition) kampanyasını başlatan, öncü bir müzik anlayışını radikal sol politikayla kaynaştıran **Henry Cow** topluluğu ile birlikte iki albüm yaptı: **Desperate Straights** (Çaresiz Sıradan İnsanlar) ve **In Praise Of Learning** (Öğrenmeye Övgü).

Slapp Happy'nin 1977 yılında dağılmasından sonra **Anthony Moore** pek ses getirmeyen solo çalışmalarının yanısıra başka müzisyenlerin albümlerine de katkıda bulundu. **Dagmar Krause**, **Henry Cow**'a katılacak topluluğun vokalistliğini üstlendi. 1988 yılında bir de, **Tank Battles: The Songs of Hans Eisler** (Tank Savaşları: Hans Eisler'in Şarkıları) başlığını taşıyan solo albüm yaptı. Bu albüm, adından da kolayca anlaşılacağı gibi, **Hans Eisler** kompozisyonlarının yorumlarından oluşuyordu. Fakat, **Slapp Happy** sonrası yıllarda en başarılı solo çalışmaları **Peter Blegvad** gerçekleştirdi.

1970'lerde İngiltere'ye gelip yerleşmiş olan New York City doğumlu **Peter Blegvad**, **Slapp Happy** serüvenini noktaladıktan hemen sonra **Chris Cutler** ile yeniden, bu kez **Art Bears** adlı topluluk içinde, işbirliği yaptı. Sonra, New York'a döndü; orada bir süre için **Anton Fier** ve **Bill Laswell**'in kurdukları "süper topluluk" **Golden Palaminos**'a katıldı.

Blegvad, solo albümler yapmaya 1980'lerin ortalarında başladı. Bunlardan ilki **The Naked Shakespeare** (Çıplak Shakespeare) başlığını taşıyordu; prodüktörlüğünü ise X C topluluğu üyelerinden ve "pop müziğin Picasso'su" adıyla da anılan **Andy Partridge** üstlenmişti.

Blegvad, çok iyi bir şarkı yazarı. Bu bakımdan, **Bob Dylan** ve **Leonard Cohen** gibi "ozan müzisyenlerle" aynı lige dahil. Şarkıları genelde "insanlık durumu"na dair. İki kişilik yalnızlıklar, boşluk duygusu, ölüm, baştan çıkarmalar, baştan çıkışlar, düşler, düşkırıklıkları... Hepimizin zihninde yer tutan, fakat gündelik hayatta dile getirmekten itinayla kaçındığımız sorunlar. Şarkılarında bu sorunlara hiç çekinmeden el atan **Blegvad** çok yerinde olarak, konserlerini de "zihinsel temizlenme ritüalleri" olarak niteliyor.

Blegvad, bir ressamın oğlu. Babası çocuk kitapları için resimler yapmış. Kendi de beş yıldır sürekli olarak Independent On Sunday gazetesinin eki için Leviathan başlığını taşıyan seri karikatürler çiziyor.

Üniversitedeki öğrencilik yıllarından beri bir William Blake tutkunu olan **Blegvad**, "Sanatçı olabilmek için bir vizyona sahip olmam ve **William Blake** gibi aklımı yitirmem gerektiğini düşünmüştüm." diyor. Aslında bugün de, romantik bir delilik nosyonuna sempati ve bağlılık duyuyor.

William Blake, **Christopher Smart**, **William Cowper**, **Hölderlin**, eğer ötelerden gelip aramıza katılabilselerdi hiç kuşku yok **Peter Blegvad** ile birlikte müzik yaparlardı.

NOT: ÖKÜZ okurları arasında da **William Blake** tutkunları varsa, onlar için iki kitap:

William Blake, Masumiyet Şarkıları, Çev. Selâhattin Özpalabıyıklar. Altıkırkbeş Yay. Kasım-1995

Peter Marshall, Mistik anarşist: William Blake, Çev. Rahmi Y.Öğdül, Altıkırkbeş Yay, Eylül-199'da çıkacak. **karikatür kareleri**

Polis : Enselendin evlat!

Çocuk : Bırakın gideyim!

Kedi : Dünyadan bir çıkış yolu arayan, dölyatağına dönmek isteyen genç suçluların gerçeklikle yüzleşebilmeleri için kısa, şiddetli bir şoka ihtiyaçları var.

Kedi : Zorlu bir tiksinme terapisi çoğu kez hileyi beceriyor!

Polis : Götürün onu dölyatağı 101'el

Adam : Tamam Sarge!... Buradan..

Kız : Basamağa dikkat edin..

Günün birinde o bildiğiniz sahaflara ya da eski bir fotoğrafçıya uğruyorsunuz... Tozlu, sararmış görüntüler arasında ilk dikkatinizi çeken, biraz hüzünlü geçmiş zaman cümbüşüdür... Her fotoğraf bir anıdır, sizi apansız içine alır, geçmişe götürür...

Bilinmez yüzler, parmaklarınızın arasında. Her fotoğrafta ayrı bir gülümseme, her fotoğrafta ayrı bir bakış, hüzün ya da sevinç... Kimbilir zamanın hangi mevsiminde, bilemediğimiz bir yerde, kiminle?

Bir albüm neden düşer sahaflara?..

Sahi bir albüm neden düşer sahaflara?... Sahaflar ki bir bakıma kitapların bit pazarı ! Belki; bir yangın ya da talihsiz bir kaza sonunda mekan değiştirdiler ve kimsesiz kaldılar... Belki; "azınlık"tandılar ve zorunlu bir göç sırası ilk akla gelemeyecekler listesindeydiler. Görene, anlayana birer kara kutu belki de bu albümler, bu fotoğraflar. Belki de hiç aklınıza gelmeyecek bir sebeple düştüler sahaflara. Götürülemeyen anılar gibi, geride kalanları beklemek için düştüler belki de...

Belki de, hatırlanmak dahi istenmedikleri için ve fakat yokedilmeye de kıyılamadıkları için oradalar. Seyret seyret hikaye üret, belkilerden hikaye beğen.

Hacer Yıldırım - Met Üst

Akşamsefa

Muhsin Kızılkaya

CİNS İSİMLER

"Yedi göbek Hakkarili" Şükrü Duran

"Severim canım kadar /Ben güzel Hakkarimi
Lapa lapa yağan kar / Ferahlatır kalbimi"

Hakkari Halk Türküsü

Arada bir telefon açar. Her aradığında da mutlaka bana bir kız bulmuştur; takmış bir kere mutlaka evlendirecek beni. Ama benim beğendiğim birisini değil; illa kendisi beğenmiş olacak. Arada bir Laz kızını, bazen de Anadolu'nun etnik unsurlarından bir başkasını... Anadolu kızları helal süt emmişler ona göre, adamın yüzünü kara çıkarmazlar. Her defasında da, "tamam olur Şükrü Amca, şu işleri bir yoluna koyayım, birlikte gider kızı görürüz" derim. Derim demesine de, her defasında da ekerim onu. Yine de inadından vazgeçmez, şimdi bir ihtimal bu yazıyı okursa canıma okuyacak.

Hakkari'den İstanbul'a ilk o geldi.
Tarabya sırtlarına ilk o yerleşti.
Ferahevler Mahallesini o kurdu.
Tam 26 yıllık İstanbullu...

Gelirken oradan, Hakkari'nin dağ, yayla ve çiçek adlarını da beraberinde getirdi. Getirdi ve burada kurduğu mahallenin sokaklarına verdi o adları. Şimdi, hani yolunuz düşerse birgün, giderseniz Tarabya sırtlarındaki Ferahevler'e, Cilo caddesinden geçip, Berçelan sokağa sapar, Sümbül yokuşundan aşağı inerseniz, yokuşun tam ortasında, bahçe içindeki altında dükkanı, üstünde iki katı olan, bahçesinde nar, incir, armut, ayva, şeftali ağaçları, kendi yaptığı leylek, aslan, kaplan heykelleri olan ev Şükrü Amca'nın, Şükrü Duran'ın evidir; gidip selam verin; size mutlaka bir hikaye anlatıp soğuk bir tas ayran veya demli bir çay ikram edecektir.

Tekmil hikayesini, 1990 yılında anlattı bana; ben de Güneş'e yazdım. Sonra birkaç gazeteci daha çaldı kapısını. Hani yolunuz düşer de "Şükür Duran kimdir?" sorusunu soracak olursanız, yazdığı hayat hikayesinden şu alıntıyla girecektir mevzuya:

"1928 yılının 1 Temmuz'unda, Hakkari ilinin meşhur Berçelan Yaylası'nın tepelerinde, karı tükenmeyen dağlarının eteğinde, Meydan çayırına kurulan Zoma'da, kökende hanedan olan bir ailenin, 12 direk üzerine kurulmuş, eteklerine çepeçevre, büyük özenle desenli çitler örülmüş, kamıştan yapılı çitlere perde süsü verilmiş, keçi kılından dokunmuş kara çadırında, büyük çayın hışırtısının eksik olmadığı, buz gibi soğuk bir suyun kıyısında dünyaya gelmişim."

Şükrü Duran, çok eski zamanlarda, henüz yeni yeni araba yolu Hakkari'ye geldiği zamanlarda, oralar teknikle, çağdaş bir takım alet ve edavatlarla henüz yeni yeni tanışırken, içinde gizli olan bir sürü sanatsal ve doğal becerilerini harekete geçirerek, kısa bir süre içinde bir mucit, bir mühendis, bir ressam, tamirci, şair, romancı, marangoz, heykeltraş, bakkal, sinemacı ve daha akla hayala gelmeyen işlerin uzmanı olup çıkmış. Girmediği iş, denemediği meslek, girip de beceremediği faaliyet hemen hemen yok gibi.

Çok küçükken, içinde hep bir resim merakı var. İslam dini yasaklamış suret çizmeyi, o işe aynalara dekoratif yazılar yazarak başlamış. Bir süre sonra bu iş o kadar tutmuş, o kadar tutmuş ki, bir ayna alan Şükrü Amca'ya koşmuş. Kısa bir süre sonra da, Hakkari'nin hemen hemen her evini, Şükrü Duran'ın üzerine Ayet-i Kerimeler, ayna sahibinin adının, Hazreti Muhammed'in bir hadisini yazdığı aynalar sülmeye başlamış. Herkes aynalara doyunca, Şükrü Amca'nın işleri kesat gitmeye başlamış. Tam bu sırada gaz ocaklarının tamirine el atmış. Buradan hareketle, o yıllarda elektrikten mahrum olan ilde yaygın olan lüküs lambalarının tamirine başlamış. Tamircilik işi hoşuna gidince radyo tamirciliğine el atmış. Radyo işi pek sarmış Şükrü Amca'yı, hani bu külüstürleri tamir etmektense bizzat kendim radyo yapsam ne olacak diye düşünmüş ve hızla radyo yapmaya başlamış. Parçaları İstanbul'dan getirtmiş, Hakkari'de monte etmiş, al sana pırıl pırıl yepyeni radyo... Frekansını da, Irak, İran ve Erivan'da yayın yapan Kürtçe radyolara ayarlayınca, Şükrü Duran'ın radyoları ekmek peynir... Radyo o zamanlar yeni yeni evlere giriyor, mucidi olduğu radyoya da "Cilo Radyo" adını vermiş, marka tescili, şu bu gibi bürokratik faaliyetlerin varlığından henüz haberi yok... Bir süre sonra paraya para demeyince, kıskanç çok; "işgüzarın" biri ihbar etmiş, kentte borusu öten "gaddar" emniyet müdürü de "Cilo radyolarının" satışını yasaklamış.

Olsun, Şükrü Duran'a iş mi yok. Hemen takmış marangoz önlüğünü. Marangozluk da öyle herkesin yaptığı gibi kapı pencere faaliyeti falan değil. Özel bir marangozluk. Dört tarafı tavus kuşu süsleriyle çevrili, teneke kaplı çeyiz sandığı yapmaya başlamış. Yaptığı sandıklar, an az radyoları kadar rağbet görmüş. Ha bu arada devlet memurluğunu da elden bırakmıyor. Piyasa çeyiz sandığına doyunca, devlet dairelerinde yavaş yavaş köhnemeye yüz tutan daktilo makinalarının tamirine girişmiş.

Askerlik tam bu sıraya rastlar. Askerde de yeni şeyler öğrenmiş. Şans bu ya, askerlikte payına muhaberecilik düşmüş. Telsiz, falan filan... Muhabere eğitimini görürken, yeni yeni yaygınlaşmaya başlayan elektronik aletlerin işleyişini öğrenmiş ve hemen meslekleri arasına elektronik alet tamirciliğini katmış. Döner dönmez de, bu amaçla bir atölye kurmuş. Fakat bu atölye kısa sürede iflas etmiş; Hakkari'de elektronik alet yok. Olsun, yılmak yok, berber dükkanı açmış.

O zamana kadar, Hakkari'de herkes birbirinin berberi. Bir iki saç kesme makinesi var, onlar da eski püskü... Gaz tenekesine batırıp batırıp birbirinin saçını kesiyorlar. Bu açığı yakalayan Şükrü Amca tam teşekküllü bir berber dükkanı açmış; millet dükkanın önünde kuyruk... Berberlikten kazandığı parayla, aklına parlak bir fikir gelmiş. Her yerde sinema var, neden Hakkari'de de olmasın... Hemen bir film gösterme makinesi satın almış. Özel İdare'den kiraladığı salonu baştan aşağı yenilemiş. Adana'nın yollarını tutmuş. Yılmaz Güney o sırada Dar Film'de sevkiyat memuru. Ona gitmiş Yılmaz Güney yol göstermiş. "Arzu ile Kamber" filmini alarak Hakkari'ye gelmiş; balkonunu aileye tahsis ettiği sinemanın makine dairesine geçerek filmi oynatmış. O günden sonra kadınlar, masaların konulduğu sinemanın balkonuna böreklerini, dolmalarını alarak doluşmaya başlamış. Şükrü Duran'ın işi iş...Hakkariye gavurun icadını getiren Şükrü Duran'ın "Allah belasını versin" diye kentin softaları duaya durmuş. Ama hiçbirinin duaları kabul görmemiş.

Sinemadan kazandığı parayla, Hakkari'de ilk lokantayı açmış. Peşinden ilk oteli. Peşinden de ilk kepenkli mağazayı... Mağazada ne mi satıyordu; kendi söylesin:

"Tezgahı ve dekoru muntazam... Manifatura, tuhafiye, bilumum hırdavat, gıda maddeleri, dikiş makinesi, kazma kürek, av tüfeği, elbise, daktilo ve cümle av aletleri... Kapısında da sebze-meyve..."

Edebiyata merakı da bundan sonraya rastlar. Şimdi, yazıp daktiloya çektiği, muşambayla kapaklar yaptığı, sanki bir matbaadan çıkmış gibi düzenli ve özenli üç kitabı var; kendi evinde basmış. Kuzudan hamile kaldığına inanılan "Momınê" efsanesi, "Masal ve Hikayeler" ile "Fecir" adlı şiir kitapları...

1970 yılında Hakkari'den yüklenip denklerini Tarabya sırtlarına attığında, tek başınaydı. Sonra 14 kişi daha geldi. Hepsi de memleketimizin başka bir yöresinden. Herbiri 400 metrekarelik alan çevirdi. Evini onun üzerine yaptı. Kanalizasyonu kendi paralarıyla döşediler. Su istediler, elektrikle birlikte suları da geldi. Şükrü Amca, mahalle sakinlerini de toplayarak, ağaçlandırma kampanyası başlattı. Herkese bahçesine meyva ağacı dikme zorunluluğu getirildi. İmece usulüyle ilkokul yaptılar sonra; ardından cami... Peşinde ortaokul, sonra muhtarlık oldular. Belediye yardım etti, yolları asfaltlandı; 1983 yılından beri de belediye otobüsleri "Ferahevler"e sefer yapıyor.

Şimdi durup dururken neden analttım Şükrü Amca'nın hikayesini?.. Bilmem... Belki de "yedi göbek İstanbullu" deyiminin yarattığı çağrışımdan olsa gerek... Kimbilir?

SEMRA CAN

Akşamsefası

Ayça Şen

"UYANIN METİN BEY!"

Kafam tamamen boşken ne yazabilirim ki? Ben halk düşmanı, nefret fabrikası... Ne yazayım şimdi?

Sizlere anlatacak hiçbir şeyim yok ki... Annem ya da babam olsaydım, altmışsekiz kuşağını anlatırdım. Ama o kadar saçma bir dönemde doğdum ki, ben, yetmişlerin çocuğu, "Uyanın Metin Bey"den başka anlatacak bir şey bulamıyorum.

Her Zafer Bayramı'nda aynı film seyredilirdi; Ingiliz Kemal. Her bayram aynı konu konuşulurdu TRT'de; eski bayramlar. Uğur Dündar elinde akrep gezdirip halk kahramanı olurdu. Pazarları korku içinde eşsiz dizi beklenirdi; Martı Adası..

Bir de haber programlar vardı çok az bir prodüksiyon masrafı olan. Bir keresinde sürekli uyuyan bir adam çıkmıştı televizyona. Sonra haftalarca onu konuşmuştu Türkiye... Metin Bey. Uyku hastalığına yakalanan ve iki cümlede bir uykuya dalıp, programda zorla uyandırılan adam. Bir devre imzasını atan Metin Bey... Zaman zaman "Uyanın Metin Bey" diye hâlâ şakalaşır bizim jenerasyon birbiriyle. Annemlerin altmışsekiz kuşağı olup da bizim hiçbir özelliğimizin olmadan "Uyanın Metin Bey" kuşağı olmamız gururuma dokunuyor açıkçası.

İşte o zamanlar arabalı seyyar satıcıların altın çağıydı. "Metin Bey'i bile uyutmuyorlarmış" diye Girgır'da espriler çıkardı. Ben de o zamanlar yüksek idealler peşindeydim. Her çocuk gibi aptal fikirlerim olduğundan, patates soğan olmak isterdim. Hışır hışır eden soğanları pis önlüğümle poşetlere doldurup, paraları bütün bereketiyle ön cebime tıkardım. Belki stajımı da arabalı patatescilerde yapardım. Bir keresinde bu isteğimi bir arkadaşıma anlatmıştım patatesçi geçerken. Kardan buz tutmuş yerde dengemizi kuramadık ve kıçımızın üzerinde saatlerce güldük. Patatesci de yüzümüze öyle baktı. Elindeki kocaman bıçak, bizi çaktırmadan ciddiyete davet edene kadar güldük. Sonra o yoluna, biz yolumuza...

Motosiklet kullanabilmek için de bir aralar postacı olmak istemiştim. Ama hiç hizmetçi olmaya özenmedim. Entellektüel arkadaşıma da yokluk çekerken evlere ütüye gittiği için hiç acımadım. Nasıl yaptığını hiç anlayamadım. Hayatta nasıl bu kadar başarısız olunur, hep merak ettim. Ya öyle doğup entellektüellere özenmişti, ya da, ya dası yok. Kesinlikle öyle olmalı.

En parasız zamanlarımda bile Cahide Sonku gururuyla sokaklarda ölürüm de evlere ütüye gitmem. Evin koca taşaklı adamının donlarını düzeltmem. Ya da o kadar kolalayıp ütü izi bırakırım ki, karılar taşaklarından akan kanları temizlemem için bana ekstra bir ton para verirler.

Hiçbir işin ayıp olmadığı palavrasına inanmıyorum. Her ülkede her iş ayıp. Zaten çalışmak başlı başına bir ayıp. Karşılığında para almak için bütün gururunu ayaklar altına almak. Kendini tamamiyle unutup, terkedip, başkalarının rahatı için ömrünü tüketmek. İşyerleri, insan gururunu altüst etmek için kurulmuş müesseseler. Tanrının bize oynadığı haince bir oyun. Onun en sevdiği "şükreden insan modeli"ne uymamız için oynadığı şeytanca bir oyun. Tanrı acaba kaç para alıyordur... Bu bana hiç yakışmadı. Yani, başkasının parasını merak etmek. Çok utandım.

Çalışmanın ayıp olmadığını savunan iyilik ve doğruluk timsali insanlara dikkat ettiyseniz, onlar modası geçmiş bir barışçı dönemin geri kalmış temsilcileridirler. Gerektiğinde kötülük yapmaktan hiç çekinmezler. Çalışmak gibi bir terbiyesizliği ayıp görmeyen adamdan ne beklenir ki? Aynı şekilde utanç duyduğum seksenli yıllarım vardır ki, intihar edersem bilin ki o yıllardaki düşüncelerimden, fırfırlı gömleklerimden ve 80'lerin modası pembe pantalonumdan dolayıdır. Bir keresinde geçmişimden utanç duyduğumu söylediğim bir salak, tam da tahmin ettiğim cevabı verdi bana: "Ben hiçbir zaman geçmişimden utanmadım."

Kader denen şey o kadar garip ki, belki de E-5'de, karşıdan karşıya geçerken arabamın altında kalan adam, bizim Metin Bey'in torunu olacak. Karanlık bir devrin çöküşünü ben başlatacağım ve alnımıza basılmış Metin Bey damgasını sileceğim ansiklopedilere bile geçmeden...

Ama bunun için ne vaktim ne de arabam var. Üstelik on parmağımda on marifet de yok. Benim bütün istediğim ayaklarımı uzatıp sürekli dinlenmek. Sonra çoktandır özlediğim etli dolma kokusunu ciğerlerime çekerek ajansı dinlemek. Evde gezen ud ve tambur hayaletlerinin huzuruyla televizyon karşısında anneannemin tonton yanaklarını sıkıp, şımarık şımarık öpüp sırtımı kaşıtmak istiyorum.

İnsanlar neden küçükken ebeveynlerini böyle öper, anlamış değilim. Sanırım sevgiliye hazırlık yapılıyor. Zavallı annebabalar da onları sevdiğimizi sanıyorlar. Oysa çocuk odaya girer girmez arkadaşıyla "annen mi daha önce ölsün, baban mı?" oyunu oynuyor.

Bir yerlerde milyonlarca çocuk ölüyor, bir yerlerde çocuklar aç ama hiçbiri benim umurumda değil. Benim bir tek ben umurumda ve öleceğim vakit yaklaştıkça gözyaşlarımı tutamıyorum.

Küçükken de kendi ölümümü düşünür, saatlerce ağlardım. Arkamdan insanların ne çok ağlayacağını düşünür, onlardan daha çok ağlardım. Ama en çok ağlayanın bile üç günden daha çok ağlamayacağını düşünmez, hayatın merkezi olmak için elimden geleni yapardım. Şimdiyse tüm bunları unutmuş gibi vasiyetimi yazmak için uygun anı bekliyorum. Hiç içimden gelmiyor...

DENİZ PERİLERİ

Sinem Küskü

Yaz tatili geldiği zaman deniz kenarlarına giderdik. Sayılamayacak kadar çok, ufacık güneşlerin biraraya gelerek ayak altımıza serildiği kumsallarda, denizin kumlarla birlikte söylediği şarkıları dinlerdik...

"Tarih öncesi insanlardan bize mirak kalan tek ses budur herhalde, belki de bir şeyler anlatmak istiyordur deniz ve kumlar..." diye düşünürdüm bu vakitlerde. Birkaç kız, biraraya gelir, sadece kimlerle öpüşebileceğimizi konuşup hayaller kurar, sonra da bütün genç kızların bildiği ve anladığı bir şifre gibi, ağzımızı elimizle kapatarak kikirdeşirdik.

Kıyıya vardığımızda genelde akşamüzeri olurdu. Denize giremezdim. Onun yerine, her sene tekrarlanan gelenekselleşmiş bir kavuşma töreni gibi, günün sıcaklığını emip, göğsünde saklı tutan kumda, ayakkabılarımı çıkartıp yürürdüm. İlk merhabalaşmam böyle olurdu. Ne kum rahatsızlık duyardı bundan, ne ayaklarım.

Sonra, ürkek ürkek denize bakardım. Aşığını uzun süre görmüş birisi gibi süzerdim denizin koyu lacivert, koyu yeşil hatlarını. Ardından, kirpiklerimin arasından, neredeyse kendime bile fark ettirmeden yakamozlara bakardım: Hâlâ oradalar mı diye..

Tarih öncesi insanlarla bağlantılar kurmaya çalışırdım tinsel yollardan...

Alıma çocukken okuduğum bir masal gelirdi: Tembel yıldız... Yıldızın tembelliği yüzünden, aydedenin onu bir misketin içine hapsetmesi. Misket?! Ufakken oynadığım bilyelerimin hepsinin içinde sihirli renkler olurdu. Demek ki, hepsi tembel birer yıldızmış. Bir kere daha inanırdım masalların gerçekliğine...

Denizlerde yakamoz yapan periler de afacan olmalılardı, bizi ellerindeki fenerlerle aldattıklarına göre.

Gece, uykuya dalana kadar perileri düşünürdüm. Onları boyardım rüyalarımda bilyelerimin sihirli renkleriyle.

Ertesi sabah, güneş ısıtmaya başladığı zaman, içimde nedenini hiç bilemediğim garip bir terkedilmişlik hissi ve yalnız kalma korkusu, ayaklarımı deniz sokardım. Sonra, aramızdaki ipler hızla çekilince koşmaya başlar, suyun yüksekliği dizlerimi geçince de dibe dalar, nefesimi tutamayana dek yüzerdim.

Saçlarımı, sırtımı okşardı deniz dibe ilk daldığım anda. Bana sarılırdı, ben ona sarılırdım, sonra saatlerce yüzerdim...

Akşamüzeri, diğer kızlar denizden çıkıp güzel giyecekler giyerek kalabalığa karışmak için yarışa başlarlardı. Beni çağırırlardı, gidemezdim. Kalabalığa karışacak yönüm yoktu çünkü, eksikti.

Denizle kalırdım. Tekrar tekrar dalar, sarılır ve yüzerdim. Neredeydi bu perilerin yaşadığı yer, burası bir hükümdarlık mıydı? Prensleri nasıldı -onu görebilir miydim-?

Gözlerinin denizler renginde olduğunu (kuşkusuz) sezinlediğim bu prens, bence yapayalnızdı. Üstelik duygusaldı da. Deniz gözleri öyle durgun, öyle suskundu ki; bazen perilerin yerine geçmek isterdi. Böyle bir delilik! Tutardı kendini...

Ellerini uzatırdı bazen göğe doğru, ama gökyüzünü bilmeden, kavuşamazdı gökyüzüne...

Deniz gözlü prens, kırmızı büyük koltuğunda oturur, büyük balıkların anlattığı hikayeleri dinlerdi. Belki, tek eğlencesi buydu. Büyük balıklar savaşçılardı, asilerdi. Özgürlüğe tutkun, çingene ruhlulardı.

Kıskanırdı onları. Onlar gibi olmak için bazen koltuğundan hızla kalkar, ama 'yok, olmaz' deyip gerisin geriye otururdu.

Geceleri ağlardı. Onun ağlamalarını duyardım yatağımda. Onu sever, onu özlerdim...

Sonra, ertesi sabah tekrar denize girip saatlerce çıkmazdım.

Yazın sonlarına doğru, kızlar, akşamları oturup, sevgililerinden bahsederlerdi. Ben, onların konuştuklarını dinler, gülümserdim.

"Benim deniz gözlü prens bir sevgilim oldu" derdim bilyelerime eve dönünce, "size selamı var deniz perilerinin..."

Radyoculuk Üstüne Birkaç Dem

AYSUN DEMİR

"Sessizliği dağıtacak bir ses bekliyoruz, nereden ve kimden geleceğini bilmeden."

Böyle yazmış Alihan Irmakkesen... Böyle düşünen binlerce insan var. Hepsi zaman zaman radyolarını açıyor ve o sesi bekliyor. Godot'yu bekler gibi... Hepsinin farklı beklentileri, farklı dünyaları ve dünya görüşleri var. Aman ne güzel bir mozaik demeyin hemen. Aynı rengin bir ton koyusu veya açığı çoğu (ya da yeşili!)

Ismarlama şarkılarla kendi dünyalarını anlamlandırıyorlar. Çoğunluk kendi içindeki seslerin yansımasını arıyor. Bu seslerde aşk, yalnızlık, sevgi, terkedilme, ihanet üstüne... Ya da çiçek, böcek, papatya üstüne sohbetler... Programcıların hemen hepsi, çoğunluğu oluşturan bu kitleye sesleniyor. Canlı telefon bağlantılarında dinleyicileri konuşturuyorlar.

Dinleyici konuşuyor, konuşuyor... Programcılar "susma, sustukça sıra sana gelecek" edalarında; dinleyiciler korkularını, aşk acılarını, akşam ne pişirdiğinden tutun da, eşini uyutup telefonu düşürmek için neler yaptığını anlatıp duruyor. Dinleyicilerin iç dünyalarına seslenmekten yorulmuyor programcı ve onikiden vurmuş oluyor. Çünkü dışardaki gürül gürül dünya, Cumartesi Anneleri, Açlık Grevi'nde ölmekte olan insanlar, Madımak Oteli, anaların üstüne köpek salanlar, bu ülkede değil... Her olayda susan toplum, hangi frekansa takılsan bağıra bağıra konuşuyor. Herkes şık, pür neşe, çok mutluyuz lay lay lom... Sizi seviyorum diye bağıran programcılar, rujlu öpücüklerini faks çekenler... Çılgınlar gibi eğlenen dinleyicilerle, eğlendiren programcılar ya da sevgi için ölesiye ağlayanlar... "Lütfen yüksek sesle sevmeyiniz" diyordu Engin Turgut... Lütfen, kusabilirim artık...

Duygu... Duygu... Duygu... Ancak duygusuzluğun batağında böyle duygu duygu diye bağırabilir bir toplum.

Bir de yabancı müzik yayını yapan radyolar var...

Grup Yorum'a, Kızılırmak'a koyulan gizli yasak, yabancı müzik konusunda işlemiyor. Madalyonun ters yüzünde gizli bir özgürlük saklı. Örneğin Rage Against the Machine çalabilirsin; çünkü hiçbir patron Los Angeleslı bu dört gencin konserlerine Che Guevera'nın posteriyle çıktığını bilmiyor. Dinlemiyor ki anlasın. Örneğin, Şili'nin Santiago kentinde "terörist" olduklan iddiasıyla kaybedilen yüzlerce insanın yakınlan bir eylem yapıyor. Binlerce kadın, eşlerinin, çocuklarının fotoğraflannı göğüslerine asıp, sokaklarda ağır ağır dansediyor. Sting, onlan anlatmış bir şarkısında "They dance alone". İstediğin sıklıkta bu şarkıyı çalabilirsin, hatta öyküsünü de anlatabilirsin. Ama kendi ülkendeki kayıplardan söz edemezsin, edeceksen de Romina'nın sonuna hazırlanmalısın. Ya da les comministes'i çalabilirsin, patronun Fransızça bilmiyorsa... Yani trapezcisin... Kolların, yüreğin açık, ama onların dengesini bozmamalısın.

"Şarkılar söylerdi trapezci kız
Saçlarından parmaklarına süzülen
Güldüğümde ipin üstünde, tutunmak sözlerime öyle kolay sanırsın."

Bazen olduğum yerde saydığımı görüyorum. Bir yanda yapmak istediklerim, bir yanda yapabildiklerim... Dengeyi korumak zorunda mıyım? **Ya düşersem!.. düştüğümde... düş (!) düş... düşlerim???...**

Akşamsefası

MERAKLISINA

Ümit Kıvanç

Cellatların hatırlanmaması ne kötü. Onlar da hatırlamıyor mu peki? Endonezya'da yaklaşık 800 bin, Tayland'da yanılmıyorsam 250 bin insanı, yani komşunun oğlunu, karşıki masada çalışan kızı, kahvede hep pencere önünde oturan adamı...

Hayır, ölüm orucunda hayatını kaybeden genç insan hakkında yazmayacağım. Onun ölüm haberi duyulur duyulmaz, olmaz ya, belki sahiplerince mücevher sanılan taşlaşmış kalplerde yumuşama olur korkusuyla, "Ama o terörist!" açıklaması yapan İstanbul Valisi'nden de bahsetmeyeceğim. "E, birader, cezaevi beş yıldızlı otel değil ki," diyen Adalet Bakanlığı yetkilisinden de. Gazeteciler Cemiyeti'ne zorla girip bazı gazetecileri döverek gözaltına alan üç polisin bulunması için, cemiyet başkanının elinde, yukarıda sözü geçen valiye başvurmak dışında çare bulunmayışından da. Devletin tutuklularla inatlaşmasından ötürü bir insanın ölmüş oluşuna basının, tıpkı bizzat uğradığı saldırıya olduğu gibi kayıtsız kalışını da konu etmeyeceğim.

Hele, tam şu sırada, açlık grevinin değil ama ölüm orucunun insani bakımdan kabul edilebilir bir eylem olup olmadığını, herhangi birilerinin elinde başkalarını ölüme gönderme hakkının bulunmasını hiç tartışacak değilim.

Futbolumuzun 20 yıllık sahici emektarı Rıza'nın jübile maçı haberini koskocaman "Sergen Şov' başlığıyla verebilen insanların ülkesinde yaşıyoruz. Artık Rıza'da ekmek yok, önümüzdeki sezon için taraftarı tavlamak gerek. Sergen genç, Rıza yaşlı. Rıza bitti, Sergen sürüyor. Aygün Uğur öldü, rezalet sürüyor.

Size bir derdimi açayım, belki aranızda çare bilen vardır: Ben aynaya bakamıyorum. Yakın çevremden insanlarla konuşurken bakışlarımı yere indiriyorum. Eski Türk filmlerini keyifle seyrediyorum da, haberleri seyrederken gözlerim sulanıyor. Otomobillere, kaldırımlara, döviz büfelerine, gazete binalarına, arkasından saksılar görünen işlemeli perdeli pencerelere, billboard'lara hınçla, hırsla bakıyorum. Ölecek miyim doktor, söyleyin!

– Hayır yavrum, ölmeyeceksin, o çocuk hepinizin yerine öldü.

Hâlâ dumanları tüten harabeler arasında yürüyorum. Sağda solda birbirlerinin ruhlarının leşini soyan insanlar. Biten nedir? İnsan yıkıntıları ve onur kırıntıları arasında halsiz yere uzanmış, celladını bekleyen bu ruhlar kimlere ait? Yüreklerimizdeki titreşimler aynıysa niye ayrıyız?

Ölüm Allah'ın emri, cellatlar olmasaydı.

Ya ölüme gidişi izlemek? Bunun kader olduğuna beni kimse inandıramaz.

İşkence görmek insanı alçaltır. Ya işkenceyi izlemek?

Olamaz; bir yerlerimizde onur kırıntıları kalmıştır muhakkak. Bize infaz seyrettiriyorlar. Her gün yeniden, daha acımasızca aşağılıyorlar bizi. Köşe bucağı arayın, bulabildiğiniz kadar onuru hemen faize yatırın.

Lanetlenmemiş cellat yoktur. Ya cellatların hizmetkârı olmak? Bu nasıl bir zavallılıktır?

Cellatların hatırlanmaması ne kötü. Onlar da hatırlamıyor mu peki? Endonezya'da yaklaşık 800 bin, Tayland'da yanılmıyorsam 250 bin insanı, yani komşunun oğlunu, karşıki masada çalışan kızı, kahvede hep pencere önünde oturan adamı... Ve çocuklarını "komünist avı" yapıyoruz diyerek katledenleri bugünün insan hatırlamıyor. 'Vahşet' denince akla ya Nazilerin Yahudilere zulmü ya da Stalin'in kampları geliyor. Peki bu "av"cılara ne oldu? Aile babaları, saygın işadamları ya da vali, gazete patronu falan mı onlar şimdi?

Yakın zamana kadar, vicdanları böyle insanlara ölene kadar rahat huzur vermez diye düşünürdüm. Şimdi yaşadıklarımızdan sonra, bundan şüphe duyuyorum.

Madem vicdan da en azından bir müddet sorun olmuyor, o halde, kendilerini zor durumda bırakma kaygımız olmaksızın, yetkililerden bizim durumumuza da Endonezya veya Tayland usulü bir çözüm bulmalarını mı rica etsek?

Her gün ölmektense...

Acaba Aygün Uğur'u ölüme bu düşünce mi götürdü: Her gün ölmektense.

Ama bugün ondan bahsetmeyecektik. Hayat ve ilişkiler hakkında genel bir sohbet içindeyiz, öyle değil mi? Ne dersiniz, sayın bakan, sizce beş yıldızlı otelde seks evdekinden daha heyecan verici olur mu? Biliyorsunuz, sayın vali, Olimpiyatlar'a altın madalya ile başladık, neler hissediyorsunuz? Çocuklarımızı iyi yetiştirmiş miyiz? Hepsini böyle yetiştirirsek terörist olmazlar değil mi? Aralarından nice Sergen'ler çıkar... Bu haftaki kapak konumuzu buldum, sayın genel yayın yönetmeni: Biseksüel kadınlarla ilişki kuran oral seks meraklısı kız jigoloların sosyeteden homoseksüel erkeklerle ters ilişkileri.

Ha, o cezaevinde ölen terörist haberini de sıkıştırıverin tek sütuna. Nasıl olsa şimdi cenazesinde olaylar çıkar, "Polis göz açtırmadı" başlığıyla büyütürüz.

Huzur içinde yat, Aygün Uğur. Öyle görünüyor ki, onur ve vicdan sahibi herkesin bu şartlarda sahiden huzur içinde olabileceği biricik yerde... Umalım ki ölümünün bu çirkeften toplumca çıkmamıza faydası olsun.

Mutfağımın Tavanı

AYGÜL YAPICI

Sokakta yürürken herkesten ürkerdim, kalabalıklara girmemeye çalışır ve devamlı cüzdanımı kollardım. Bir sokağın ya da caddenin sonunda karşıma çıkıveren bir tarihi esere, camiye, eski eve, işte İstanbul'a özgü o şeye öylece durup bakan bir tek ben olurdum. Herkes orda bir şey yokmuş gibi geçip giderken ben onları düştükleri bu gaflet uykusundan uyandırmak isterdim.

Hep güçlü olduğumu düşünmüşümdür. Bununla da gurur duyarım. Bugüne kadar her şeyimi kendim yaptım. En küçük sorununda ailesine koşanlardan hiç olmadım.

Üniversiteyi ailemden uzakta okudum. Bütün okul işlemlerini, yurt işlemlerini, şunu-bunu kendim hallettim. Okul muamelelerini ailesiyle yapanlara yan gözle bakar, kendi işimi kendim yapabildiğim için gururlanırdım. Kendimi büyümüş hissederdim, sanki çok önemliymiş gibi.

Sevgilim beni terkettiğinde sadece bundan sonra yaşayamayacağımız güzel günlere üzüldüm. Ama kendimi eskisinden daha güçlü hissetmeye ve başımı dik tutmaya devam ettim. Bir daha da kimsenin beni terketmesine izin vermedim. Ve bir daha kimsenin arkasından üzülmemeyi öğrendim. Kendi kendime yetmeyi hayat felsefesi edindim. Şu ensesi kalın kurt misali, her şeyimi, her işimi kendim hallettim.

Mezun olduktan sonra ailemin yanına memlekete döndüm. Uzun süre iş bulamayınca, çaldığım bütün kapılar yüzüme kapanınca, birgün bavulumu toplayıp, aynen Türk filmlerindeki gibi "ben İstanbul'a iş aramaya gidiyorum" deyip yola çıktım. Atletimde annemin diktiği muska, koynumda yavuklumun resmi yoktu, ama bavulumda taşralı bir kızın umutları ve sırtımda babamın damatlık ceketi, kulağımda "aman kızım"larla başlayan bir sürü öğütle taşı-toprağı altın İstanbul'a vardım.

Hakkında bir sürü şey duyduğum, resimlerini çokça gördüğüm, hem çok sevilen, bir o kadar da nefret edilen, ama en önemlisi herkesi korkutan büyükşehire, İstanbul'a ilk gelişimdi. Sokakta yürürken herkesten ürkerdim, kalabalıklara girmemeye çalışır ve devamlı cüzdanımı kollardım. Bir sokağın ya da caddenin sonunda karşıma çıkıveren bir tarihi esere, camiye, eski eve, işte İstanbul'a özgü o şeye öylece durup bakan bir tek ben olurdum. Herkes orda bir şey yokmuş gibi geçip giderken ben onları düştükleri bu gaflet uykusundan uyandırmak isterdim. Hiçbir yerini bilmediğim bu şehirde elyordamıyla birtakım iş görüşmelerine gittim.

Bir ay sonra istediğim gibi bir işte çalışmaya başlamıştım. İki ay sonra da kendi evime taşınarak ordaburda kalmaktan kurtuldum. Kendime bir-iki parça eşya aldım.

Belki bazıları için bütün bunlar önemli değildir. Ama benim gibi küçük bir anadolu kentinde büyümüş, ürkek bir kızın büyükşehire gelip hayatını kurmaya çalışması o kadar da küçümsenecek bir şey değil. Yalnız başıma verdiğim bu ayakta kalma savaşı sonunda, bu şehrin beni yutmasına izin vermedim.

Annemle babam evime geldiklerinde bomboş evi görünce yürekleri cız ederek, aslında sandıkları kadar rahat olmadığımı gördüler. Evde su ısıtacak hiçbir şey olmadığı için soğuk suyla yıkanmamı ise görmemezlikten geldiler.

Şimdi belki de aslında o kadar güçlü olmadığımı düşünüyorum. Belki de önemli değil bütün bunlar. Veya ayakta kalmışım, her şeyi kendim yapmışım da ne olmuş. Yalnızım işte. Bütün her şeyi yalnız olduğum için kendim yaptım. Yalnız olduğum için güçlü olmak zorundaydım. Yani aslında güçlü bir insan değil, yalnız bir zavallıyım.

Öyle olmasaydı şimdi böyle çaresizlik içinde mutfağımın tavanını boyamaya çalışırken merdivenin tepesinde ağlıyor olur muydum?..

ALTAY MARTI

Saçıgüzel

Saçıgüzel Zeyno diye hitap etmezdi sevdalısına elbette. Kızın çok tuhaf bir ismi vardı: "Suudi Arabistan Kraliçesi."

Diyarbakır otogarının gelmiş geçmiş en iyi otobüs yıkayıcısıydı Saçıgüzel; tüm şöförlerin gözdesiydi. İki **"kader arkadaşı"** Metin ve Bozo'yla birlikte uzun yoldan gelmiş ve haliyle tozdan, kirden, pislikten derb-u kalb olmuş arabalar perona yaklaşıp yolcularını indirdikten sonra yavaşça şöföre yaklaşır ve hemen işi bağlardı. Bir otobüsü tepeden tırnağa yıkamak, kız gibi yapmak çocuk oyuncağıydı Saçıgüzel ve arkadaşları için. Üçü de aynı anda kollarını çemirler, ayakkabılarını çıkarıp pantolon paçalarını dizlerine kadar kıvırır ve işe koyulurlardı. İçlerinden biri elindeki, ortasına yuvarlak tahtadan sap yapılmış, eski mazot tenekesini doldurmak için garaj tuvaleti ya da az ötedeki toplum polisliğinin havuzuna doğru yollanırken, bir diğeri kaplan gibi arabanın içine atlayıp bir çırpıda koltuk başlıkları ve kültablalarını sökmeye başlardı. Üç kişi çalıştıkları için koca arabanın dıştan her tarafını deterjanlı suyla yıkayıp durulamak, içerde yerleri paspaslamak, ölü sinek bulaşmış camları kolonyalı gazetelerle içerden bir güzel silip ayna gibi parlatmak çok zaman almazdı. Birazdan cilalanmış gibi gıcır gıcır olan otobüsün işi bitmiş olur ve hesap kesilirdi.

Tüm sermayesi bir-iki avuç deterjan, bir fırça, iki-üç eski teneke olan ve temiz kâr bırakan bu işin heveslisi çoktu, ancak herkes Saçıgüzel'in iri vucudu ve deli kuvvetinden ürktüğü için kaderine razı olur ve başka bir iş tutardı. Saçıgüzel'in otobüs yıkamaya izin verdiği sadece iki ekip vardı. Bunlardan biri gıllor patatesler gibi birbirine benzeyen ve görenin acıyıp da önlerine üç-beş kuruş atabileceği sıska üç kardeşin ekibiydi. Çelimsiz omuzları, tazı gibi bacakları, toprak rengi yüzleri, kirli fanilaları, soluk renkli, paçavraya dönüşmüş pantolonları ve çıplak ayaklarıyla ortalıkta dolaşan bu kardeşlere acırdı herhalde Saçıgüzel. Bazen üçünü de yanına çağırıp herhangi bir otobüsü **"ikram eder"**, hatta deterjan yardımında bile bulunurdu. Bakımsız bedenleri ve ölü gibi bakan gözleriyle garajda **"Ceset" "Tabut"** ve **"Kefen"** diye anılan bu üç kardeşin ellerinin birazcık ekmek tutması, vücutlarına azıcık kan gelmesi içten içe sevindirirdi belki de Saçıgüzel' i, kimbilir!

Bir de kardeşimle bana ses çıkarmazdı Saçıgüzel. Gerekçesi de bizim **"efendi, aklı başında çocuklar"** olmamızdı. İlk zamanlar işin püf noktalarını öğrettiği bile oldu. **"Otobüs yıkama deyip geçmeyin, her işin bir tekniği vardır. Tenekeye daldırdığın fırçayı öyle bir savuracaksın ki cama, zerre-i miskal su havaya kanşmayacak, boşa gitmeyecek."**

Halvet zamanlarda, Diyarbakır'ın kırk dereceyi aşan sıcaklarının mayıştırdığı herkes ya başını hortumun altına tutarak serinlemeye çalışır, ya da lokantanın arkasındaki üç-dört iri ağaç altındaki gölgelik yere atardı kendini. Bazen Saçıgüzel'in teklif ve dolayısıyla emriyle **"aynı iş kolunda çalışan"** bizler de biraraya toplanırdık o ağaçların altında. Saçıgüzel habire bir şeyler anlatırdı ve nedense en yalın konulardan bile sinirlenerek, kaşı gözü çatılarak, dişlerinin arasından tükürükler saçarak bahsederdi. Önce hayat konusunda irili ufaklı öğütlerle başlar, sonra kendisine geçerdi. Atletini sıyırır, geniş omuzlarını, pazularını göstererek sporun ne kadar faydalı olduğunu, her gün ne çok ağırlık kaldırdığını, iki-üç saat nasıl da yorulmadan koştuğunu anlatır ve buradan da pat diye sevdiği kıza, Zeyno'ya geçerdi. Onun siyah saçları, ufacık ağzı ve sürmeli gözlerini o kadar çok dinlemiştik ki Zeyno neredeyse kapı komşumuzun kızı kadar yakındı bize. Saçıgüzel Zeyno diye hitap etmezdi sevdalısına elbette. Kızın çok tuhaf bir ismi vardı: **"Suudi Arabistan Kraliçesi."** En son konu ise her zaman olduğu gibi **"saç bakımı"**ydı. Gerçekten de çok güzel saçları vardı Saçıgüzel'in. Her bir teli altın suyuna batırılmıştı sanki; ışıl ışıl parlardı. Çok coşardı Saçıgüzel saçlarını anlatırken. Her zaman yanında dolaştırdığı küçük yuvarlak aynası ve ince dişli tarağıyla bir taraftan saçlarına dört-beş kez şekil verirken bir taraftan da nasihatlerini sıralardı: **"Yeşil sabun kullanacaksınız. Sıcak suyla banyo yaptıktan sonra en son bir de soğuk suyla yıkayacaksınız saçlarınızı. Haa, bir de limon suyu. Her gün beş-altı kere limon suyuyla ıslatıp taramak lâzım saçları."** (Ben ve kardeşim özellikle bu limon suyu uygulamasını yirmi-otuz kez yaptık, ama kara kıvırcık saçlarımızda hiçbir değişiklik olmadı. Sonraları limona harcadığımız paraya ve ahmaklığımıza çok yandık.)

Ağzı bozuktu Saçıgüzel'in ve çok deli doluydu. Fakat içli bir tarafı da vardı ve bu özelliğine hiç bir eli değdirmezdi ve bu sebepten çıtkırıldım-narin ruhuna kimse bulaşmasın diye çevreye öfkenin hassosuyla kıvılcımlar yağdırırdı. Garajın arkasına çadır kurmuş çingenelerin pasaklı ve çamur suyuna bulandırılmış gibi ölgün yüzlü çocuklarına avuç avuç ucuz sakız dağıttığını da hatırlıyorum, salatalık-domates-peynirli yer sofralarına misafir davet ettiğini de; öyle düşünceli bir adamdı.

Sonra yaz bitti. Kardeşim ve benim için tatlı para kazandığımız bir dönem geride kalmıştı artık. Tabii Saçıgüzel ve onun fantastik dünyası da. Ertesi yaz aylarında otogara uğramadık.

Üç-dört yıl sonra bizim içinde keyfimizce sigara içebildiğimiz, ayaklarımızı dolu dizgin ön koltuğa atabileceğimiz loş, nemli ama çok şamatalı ve çok rahat sinemalarımızdan birinde karşılaştım Saçıgüzel'le. Yer göstericilik yapıyordu. Pek değişmemişti. Seyircilere olan tavrından belliydi; yine oldukça sinirliydi. Ve saçları hâlâ çok güzeldi. Beni görünce ilk kıyak olarak bahşiş almadı, sonra da filmin ortalarında bir yerde bir bardak çay tutuşturdu elime.

Bir müddet o sinemada çalıştı Saçıgüzel. Her defasında ayaküstü de olsa sohbet ettiğimiz, eski yırtık-pırtık günleri anıp gülümsediğimiz oldu. Sonraları sinemada göremedim onu, Saçıgüzel kimbilir hangi hayata doğru savurmuştu kendisini! Kimbilir hangi hayatın dişlerini sökmeye uğraşıyordu!

Çok sonraları, beş-altı yıl geçtikten sonra tesadüfen bir kahvede karşılaştık. Tanımakta zorluk çektim. Yüzünü, gözaltlarını bıçakla yontmuşlardı sanki, her tarafı kırışık içinde kalmıştı. Gözleri yıkık bakıyordu. Kaşları eskisi gibi çatık değildi. En önemlisi de saçları! Saçıgüzel'in saçları tepesinden dökülmüş, eski güzelim rengini kaybedip koyulaşmış, fırça gibi olmuştu. Hemen ayağa kalkıp kucakladım. Küçük kürsülere çöküp başladık hayatlarımızı anlatmaya. Kesik kesik konuşuyordu Saçıgüzel. İnsanların sahtekarlıklarından, yaşamın yakıcılık, zorluk ve delirticiliğinden, hayal kırıklıklarından bahsediyordu. Suudi Arabistan Kraliçesi, saçları, spor, limon suyu, ince dişli tarak, otobüs yıkamanın ince noktaları ve yer sofraları!.. Herşeyi gömmüştü Saçıgüzel ve belli ki hiç eşelemek istemiyordu. Sesi, zaptedilmiş gibi çıkıyordu. Sonra hasta olduğunu, doktora gittiğini söyleyip cebinden bir kaç ilaç çıkarıp gösterdi. O zamanki tıp bilgimle anlayabildiğim kadarıyla Saçıgüzel'in başı ruhuyla dertteydi. Saçıgüzel depresyondaydı. Eski ustalığının ne de büyük hatırı varmış bende. Sevgiyle omuzlarından tutup konuşmaya başladım. Yıllar geçmiş, öğüt ve akıl verme sırası bana gelmişti. Kendisini toparlamasını istedim. Işığını kaybetmeye yüz tutmuş gözlerinde hafif bir kımıldanma oldu; buna birazcık sevindim. bir süre daha oturduk. Sonra izin istedi ve kalktı. Kucaklaşıp ayrıldık. Bir daha hiç göremedim onu. Aklımda hep son hali, seyrek saçları ve uçuşan aklı kaldı.

BEYOĞLU'NDA GARİBANIN OTOPSİSİ YAPILMAZ

Oktay Güzeloğlu

TURŞUCU MOZART

Güngör Abi, aklıma düştükçe hem gülerim, hem üzülürüm...

Yahu, böyle şey olur mu derseniz, oluyor!.. İşte, biz Güngör abi ile çok eski dosttuk. Beyoğlu'nda bir köşede turşu arabası vardı. Sonradan belediye kaldırdı. Elinde kavanozla satmaya başlamıştı.

Bir sabah oturduğum eski apartmanın merdivenlerinde karşılaştık. "Meraba abi, kimi aradın" diye sorduğumda, "Dün akşam buraya, 4. kata taşındım" dedi. "Oooo, hoşgeldin abi. Ben de senin üstünde oturuyorum" dedim. "Çok iyi, çok iyi... Memnun oldum. Komşuyuz yani. Çıkarım yanına, konuşuruz" diyerek o katına ben de sokağa çıkmak üzere ayrıldık.

Sonraki günlerde, arada bir kendi katının giriş kapısından, "Komşu, meraba, iyi akşamlar" diye seslenirdi. Birbirimizin yüzünü görmezdik, ama sesimizi duyardık.

Bir akşam kapı çalındı, açtım, Güngör Abi elinde bir tabak hıyar turşusuyla kapıda. "Eee, ne yapalım bey, neyimiz varsa onu ikram ediyoruz" diyerek içeri girdi. Turşuları yazı masamın üstüne koyarak karşıma oturdu. Haklıydı, ne satıyorsa onu getirirdi. Lokum satsa bir tabak lokum getirirdi mutlaka.

Karşılıklı hoşbeşlerden sonra, bir onbeş dakika hıyar turşusu üzerine konferans dinledim.

Turşuları nereden aldığını, getirdiği turşuların 2 numara olduğunu, en iyi turşunun 2 numara olduğunu, bazen tenekelerden 2-3 numaraların karışık çıktığını, bazen sert, bazen yumuşak olduğunu, limonlu turşu, sirkeli turşunun nasıl yapıldığını; velhasıl turşu konusunda aydınlanmış oldum. Kültür kültürdür, zaran yok.

O arada televizyonda Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası çalmaya başlamadan önceki anons başlar başlamaz, Güngör Abi yerinden kıpırdadı, bana da sus işareti çaktı. Baktım, çok heyecanlanmıştı. Şaşırdım, fakat sus dedi ya, konuşmadan oturdum. Orkestra çalmaya başladı, orkestra birinci parçayı bitirdiğinde, en canlı ve heyecanlı haliyle "Bey bey, bak, Antepli Bağlamacılar çalmıyor. Elli ayn alet, aynı anda, aynı parçayı çalıyor. Çok müthiş bir şey" dedi.

Allah allah, ne diyor bu diye düşündüm. Sanki ben karşı çıkmışım aletlere de suçluyordu.

Orkestra saati bitene kadar hiç konuşmadan dinledik. Ama o huşu içinde, ben cezalı bir mektep talebesi gibi dinledik. Neyse, müzik bittiğinde Güngör Abi yerinde rehavet içinde oturuyordu. Rahatlamıştı. Bana dönerek "Kusura bakma bey, ben klasik müzik hastasıyım. Vagner'i, Bah'ı, Mozart'ı, Verdi'yi dinlemeden yapamam. Başka müzik dinlemem, dinlesem de hoşlanmam" dedi.

Eee, anlamıştım. Bir tabak turşu ile tam senfoni saatinde ziyarete gelişini.

Ulan hayata bak be, bir elinde turşu kavanozu bir elinde Bah, Şopen, Mozart, Verdi, Vagner; bizim Güngör Abi neymiş diye düşünürken, "EY- BEN Almanya'ya çalışmaya ilk gidenlerdenim. Yıllarca orada kaldım. Bir sürü işte çalıştım, çöpçülük yaparken bir plakçının önünü süpürüyordum, ilk defa orada duydum. Bitene kadar dükkanın önünü yavaş yavaş süpürerek dinledim. Müzik bittiğinde bütün yorgunluğumu almıştı. Dükkana girdim, kimin müziği olduğunu sordum, Vagner dediler. anlamadım. Ama maaşımı aldığımda hemen oraya gidip bütün klasik müzik plaklarını topladım. Artık akşamlan yalnız bu müzikleri dinliyordum. Önceleri memleket hasretini gidermek için bizim şarkıları dinlerdim. Sonradan klasik müzikle, hayaller kurarak yaşadım. İçime işliyordu sanki. Sonradan bu müzikleri yazan müzisyenlerin hayatını anlatan kitaplan okudum. Hepsi de benim gibi acılı insanlarmış. Mozart, Bah, Şopen, Vagner, Verdi... Hele de Verdi'nin Aidası, Nubukosu, onu sabahlara kadar dinler, hayal kurarak uyurdum. Akşamı iple çekerdim. İş bitsin de eve gidip birayı açıp Aida'yı dinleyeyim diye beklerdim. Bütün paralan plaklara yatırdım. Memlekete dönerken yalnızca iki bavul plak ve kitapla geldim.

Burada hiçbir iş tutturamadım. Beyoğlu'nda turşu satmakla n'olur insan? Plakları, kitapları götürüp bir akrabamın evine emanet bıraktım. Otel köşelerinde çalınır, kaybolur. Kim bilecek kıymetini, anlamazlar kırarlar, atarlar bir köşeye. Şimdi küçük bir radyom var, ondan dinliyorum.

Tam onbirbuçukta işi kesip 12'ye çeyrek kala, çabuk çabuk geliyor, karanlık odamda dinliyorum. Sende televizyon olması çok iyi, sevindim. Yaa, işte tam onbeş sene sonra ilk defa evim oldu.

Şimdi gidip emanet ettiğim plaklan, kitapları istiyorum. Anneleri, yok kızlarını evlendirdim, yok nerede bilmiyorum, kızlara sor diyor; onlara gidiyorum, ne bilelim ne oldu Güngör Bey. Kaç sene oldu. Hem biz anlamayız o müzikten diyorlar. Ama mutlaka bulduracağım o cahil insanlara" dedi. Ben de "Güngör Abi çok zaman geçmiş, haklılar" dedikçe, bana da sinirli sinirli, "Yahu bey, insan emanete bakmaz mı. Ya para bıraksaydım, gene yok bilmiyoruz, biz paradan anlamayız mı" diyeceklerdi. Olmaz, onlara bulduracağım. İlk defa bir evim oldu. Şöyle eskisi gibi bir keyifle dinleyemeden ölürsem gözüm açık gider.

Almanya'dan döndüğümde pavyondan bir sevgilim vardı. Onun evinde kalıyordum. Sabahlara kadar Aida'yı dinler, beraber ağlardık. Tam aradığım kadını buldum dediğimde sen manyaksın oğlum, bunlar Türkçe değil, anlamıyorum dedi. Ben de anlamıyorsan niye ağlıyorsun, dediğimde, sen ağlıyorsun diye ağlıyorum demez mi! Arabesk dinliyordu, sıkıldım, ayrıldık. Doğru otele taşınmıştım."

Güngör Abi'nin evim dediği yer bir küçük oda, odada bir yatak, holde kenarlarda yığılı turşu tenekeleri ve ekşi turşu kokulanndan ibaretti.

Ne yapalım, o da öyle bir şey...

Sonraları plaklannı almak için çok gitti geldi. Akrabaları sonunda polise şikayet etmişler. Gidemedi, çok üzüldü. Hayalleri kırılmıştı; gözü açık gidecekti galiba!..

Bir süre de bu olaylan dinledim.

Akşamlan çat kapı, elinde bir tabak 2 numaralı turşusu ve şarabıyla Güngör Abi hayatımın belli saatinde bir klasik müzik hastası ile 3 saat.

Hıyar turşusu ve klasik müzik!..

Valla ikisi de iyi gider...

Sonralan her şeyden sıkıldı. Fazla çalışmıyordu. kirasını ödemede zorlanıyordu. Bazen benden de borç alıp tamamlayıp ödüyordu. Az çalışıp çok içiyordu.

Zaman içinde kirasını hiç ödeyemedi. Evden çıkanldı. Yine 8. sınıf otellere düştü.

Arasıra Beyoğlu'nda karşılaşıyorduk.

Artık plaklanndan bahsetmiyordu. Hayattan çok yorulduğunu, kimseyle anlaşamadığını; bir kahveye gitse, senfoni saatinde televizyon daha anons ederken, kahvecinin işi gücü bırakıp koşa koşa gidip, kanal değiştirdiğini söylüyordu. Kısaca, Güngör Abi mutsuz ve yalnız bir adamdı.

Birgün bana geldi. Hakkımı helal etmemi istedi. Memleketinde yaşlı bir annesi ve bir de küçük evleri varmış. Onun yanına gidip yerleşeceğini söyleyerek boynuma sıkı sıkı sanldı ve "Beni yalnız sen anladın" diyerek gitti.

Acaba ben anlamış mıydım?..

Ve böylece Beyoğlu'ndaki yıldızlarımdan biri daha kaymıştı...

Akşamsefası

Yazsana Bunları Abi

LEB-İ DERYA SAYIN

GÜNERİ İÇOĞLU

Hikayeler Adası

Şu anda öyle bir adadayım ki, burada hikayesi olmayan hiç kimse yok. Herkesin birbirinden ilginç hikayeleri var. Ve ayak üstü hemen anlatıyorlar. Mesela bir köfte yiyeceksiniz, siz köftenizi yerken, köfteci anında kendi hikayesini anlatıyor, lakin köfteniz bitmeden adamın anlattığı hikaye bitiyor. Bir insanın hayat hikayesi bir köfte zamanına nasıl sığabilir. Pes doğrusu. Herşey bu kadar kısa mı, bu nedir yahu? Hem bütün ada halkının nasıl hikayesi olabilir anlayamıyorum. İnsan bu adada hikayesizliğinden utanıyor. Birgün yine pide yerken pideci hikayesini, adaya nasıl geldiğini anlattı. Diğerleri gibi bir gecede verilen bir karar, herşeyi geride bırakmış, adaya geliş, onaltı yıllık bir ikamet, mütevazi yaşam ve tam pidenin yenmesi bitince, yaa işte böyle derken hikaye sona erdi. Menemen yerken ya da bir tost yerken durum yine aynı. Bir çay içimi süresi hikayeler bile mevcut. Uzun bir süredir buradayım ve hikayem yok diye neredeyse yadırganır oldum. Yahu ben durup dururken kendime nasıl hikaye bulayım, olamaz da. Zaten ben hikaye dinleyicisiyim. Mitolojinin yüz gözlü Argos'u gibi yüz kulak gezer dururum. Kulaklardan ellisi uyurken, diğer ellisi dinler, neler dediğini ağızlann. Lakin bu adadaki hikayelere yüz kulak da az gelir, bir kulak da. Bu kadar bol olunca hiç bir ehemmiyeti kalmıyor sanki. Yani bir tuzluk istersen önüne tuz gölü geliyor. Bir yandan da hoş bir durum bu. Hikaye selinde boğulup gideceğim diye korkuyorum. Burada daha fazla kalırsam mesleğimden de olacağım. Hikayeler yedi bitirdi beni. Artık dinlememek için tenha yerlerde geziyorum. Günlerdir hiçbir şey yazıp çizemedim. Çünkü herşey çok gerçek ya da gerçek çok. Demek ki hikayeler metropoldekiler için büyüleyici, şehirlilerin fantazileri için bire bir. Belki bir mantık çerçevesinde başka dünyalar yaşanması isteği...

Adada bir gün yine hikaye dinleyerek yemek yiyordum. Yemek ve hikaye bitiminde lokantacı hesabı alırken, "Siz de bu adaya yerleşecek misiniz?" diye sordu. Gayet kararlı bir ses tonuyla "Hayır" dedim. "Neden?" dedi. Ben de "Çünkü hikayem yok" diye cevap verdim. Buna çok bozuldu ve eminim ki beni hiç sevmedi.

Fakat ne olursa olsun bu hikayeler adanındır. Metropol zihniyetiyle buradan dışanya kelimeler çıkarmak ne derece doğru bilemiyorum. Seneler önce buranın şirin bir köyünde yaşlı bir adamdan, beni bu köye çeken ve hayatımın önemli bir bölümünü onun üstüne kurduğum küçük mü küçük bir hikaye dinledim. Yıllar yılı unutamadığım bu dört beş cümlecik bu hikaye adanın en güzel hikayesiydi. Yıllar sonra aynı köye gittiğimde aynı dut ağacının altında yıkık evlerin önündeki her zamanki yerinde oturur bulduğum yaşlı adama, bana böyle bir hikaye anlattığını, yıllarca unutamadığımı söyledim. Yaşlı adamın hafızası biraz zayıflamıştı ve bana böyle bir hikaye anlatmadığını, bu hikayeyi ilk kez duyduğunu söyledi. Şaşırmıştım. O anda ona karşı değil zamana karşı konuşuyordum. "Anlattığınızı unuttunuz bu normal ama ben bu hikayeyi bir an bile unutmadım. Her yere bu hikayeyle gittim. Madem unutacaktınız niçin bana anlattınız?.. Bunu niçin bana yüklediniz? Eğer müsade ederseniz bu minik hikayeyi yazayım da herkes okusun, benden çıksın artık" gibi şeyler söyledim. "Yazacaksın ama bana bunun bir yaran yok, sana var mı?" dedi. Bir an düşündüm. Ne yaran olacaktı ki, hiç, nasıl olsa tüketilip gidecekti. Anlatan adamın bile unuttuğu, doğruluğu asla kanıtlanamayacak olan bu dünyalar güzeli öyküyü yazmanın bana ne yaran olabilirdi?.. "Bana da yaran yok" dedim. "O zaman yazma" diye karşılık verdi. "Peki, tamam" dedim ve öyküyü, dört sene önce dinlediğim yere bıraktım. Anladım ki hikayeler adasının hikayeleri sadece dinlemek içindi ve sadece adaya aitti...

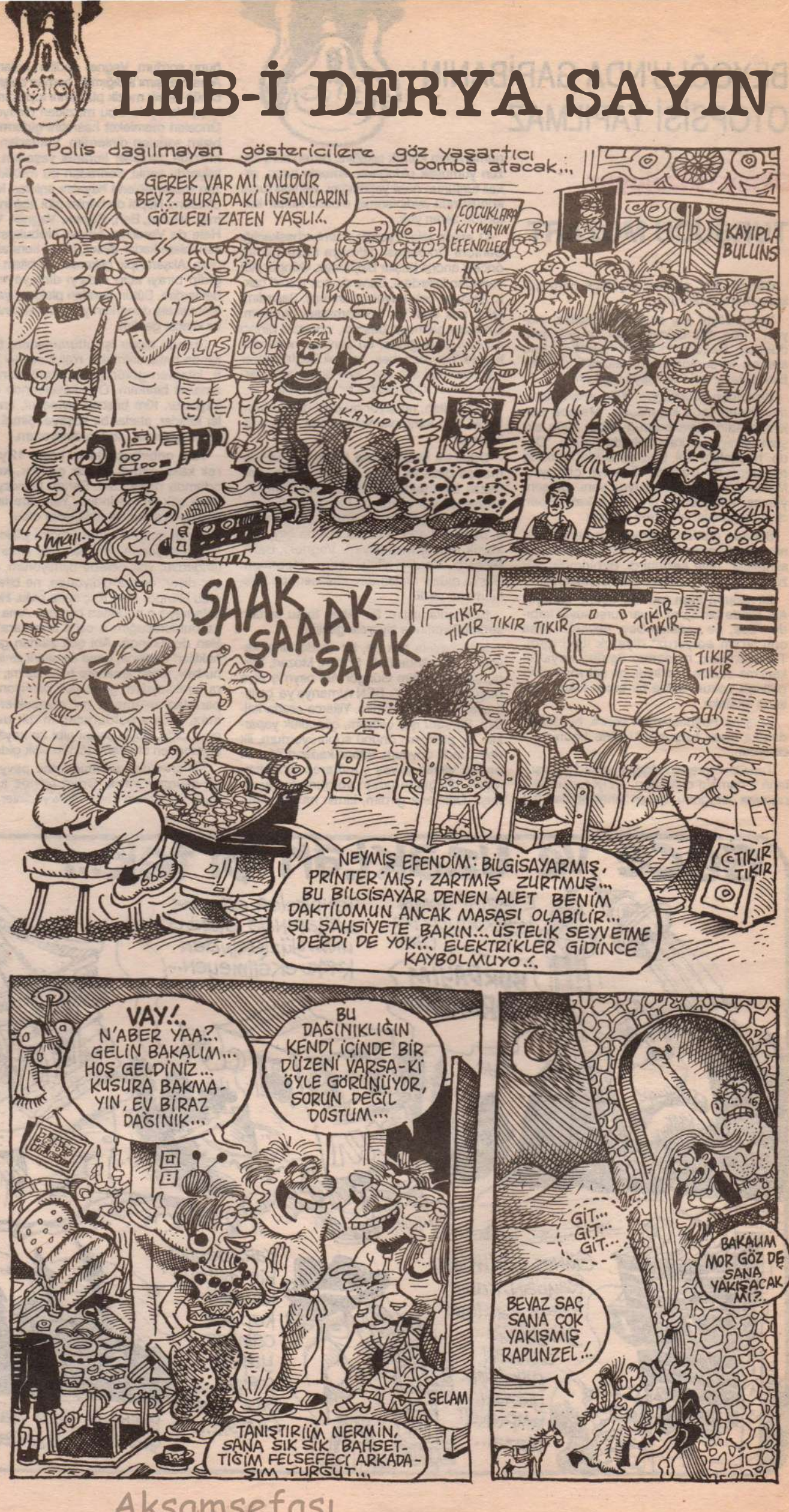

Akşamsefası

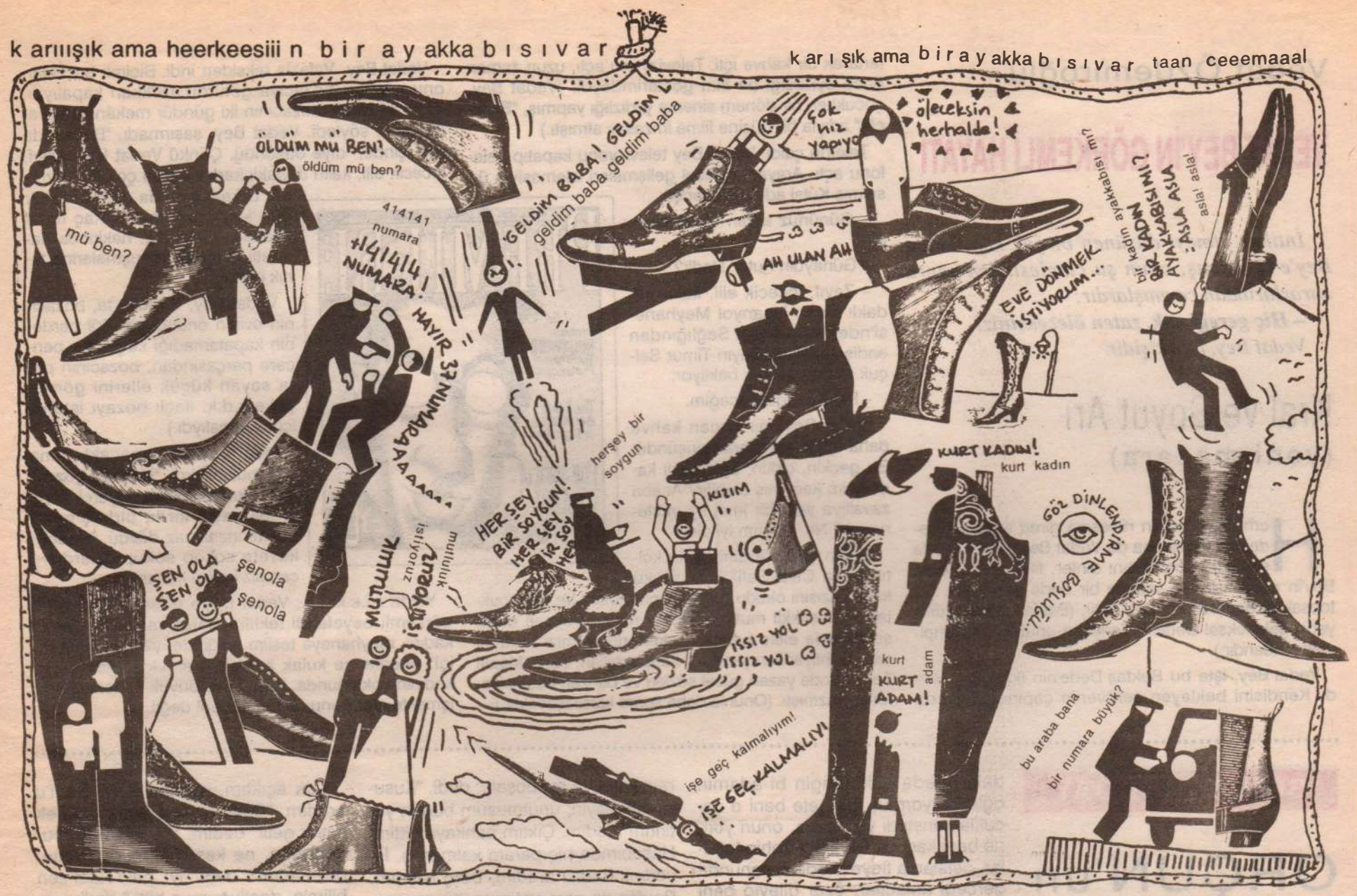

Kutlu Esendemir

BİR HİÇ!

Sevgilimi çırılçıplak rüyamda görmüş, midem bulanmıştı. Kusmak istiyordum. Çünkü rüyamda gördüğüm gerçeklik benim gerçekliğim değildi!

Mevsim, tuvaletinizi yapacağınız zaman, kıçınızın kara değmeyeceği yeni bir mevsime doğru yavaş yavaş ilerliyordu. Mevsimdeki bu değişme, savaşın daha da yoğunlaşması ve ölümün hayata biraz daha yabancılaşması demekti.

Skorskyler'in, **Cobralar**'ın, **F-104'** lerin sortileri çoğalacak, tepenize düşen bomba, karın erimesine doğru orantılı olarak artacaktı. Çünkü, uçakların görüş alanları artacak ve bize yabancılaşmış ölüm, her geçen gün yakınlaşacaktı.

Zaman ilerliyordu. Gökten yağan, herbiri bir ton olan kazan bombalarının isabet aldığı her noktada, neredeyse elli metre derinliğinde, elli metre çapında açılan dev çukurlardan şelale misali su fışkırıyor, ortalık **"sakinleşince"**, isteyenler bu çukurlarda, banyo yapıyordu.

Yeni bir mevsimin kapıyı çalmasının, tek bir iyi yanı vardı bana göre: Tuvaletimi yapmak için pantolonumu çözünce, artık kıçım kara saplanmayacak, böylesi bir hayatın **"zorunlu"** turisti olan ben, çözülmek için dakikalarca zorlanmayacaktım!

Bunun dışında herşey aynıydı: Kapalı tutulduğumuz on oniki metrekarelik mağara, mağaranın içindeki **"tutuklu"**lar, **"çete"** ünvanlı pirelerin verdiği tatlı kaşıntı, yatış- kalkış saatlari, yediğimiz yemek, tepemizde bekleyen nöbetçiler, vesaire vesaire.

Yalnız, gerillaların bir hafta önce getirdiği bir kişi, az da olsa mağaranın rutinliğini değiştirmişti. Mağaranın yeni konuğu, fiziksel yapısı bize hiç benzemeyen 19, 20 yaşlarındaki bir gençti. Yaklaşık iki metre boyundaydı ve dünyada şu ana kadar gördüğüm en büyük ayaklara sahipti. Üzerinde yeşil gömlek ve aynı tonda bir pantolon vardı. Kısa saçlarından ve yeni yeşeren bıyıklarından, onun esir alınmış bir asker olabileceğini düşündüm. Gerillalar, onu içeri attıktan sonra, bu kişiyle konuşmanın, **"ahbap çavuşluk yapma"**nın kesinlikle yasak olduğunu sert bir tonla vurguladılar.

Durumu çok üzücüydü. Aramıza **"katılması"**yla, çay yapma, bulaşık yıkama ve mağaranın temizlenmesi gibi sıraya bağlı tüm angarya işler, **"komutanlığın"** emriyle ona devredilmişti.. Hergün bu işleri yapıyor, mağaranın en ucuna geçip oturuyordu. Yüzünde yorgunluğun hatları sanki, gizli bir utançla birleşiyordu.

Gelişinin sekizinci günüydü. Öğle yemeği için, hepimiz mağaranın önüne çıkarıldık. Dışarıda bahar, dağların üzerindeki beyaz örtüyü yavaş yavaş atıyor, yeşil bitki örtüsünün bize doğru yaklaştığını görüyorduk. Altışar kişilik iki guruba ayrılmış, önümüze konan tepsiden, uzun zamandır günün menüsü olan makarnayı bitirmiştik.

O, bulaşık yıkamak için dışarıda bırakıldı, diğerleri içeri girmişti. Ben ise nöbetçinin yanına gidip, dışarıda kalıp biraz kitap okumak için izin istedim. Nöbetçi bu isteğimi olumlu karşıladı, **"Yalnız biraz dipte otur hevval "** diye de uyardı. **"Tabii tabii"** dedim.

Yere çöktüm, cebimdeki küçük radyodan TRT bantını buldum. Kitabı açtım. O sırada, radyoda Levent Yüksel, **"Yeter ki onursuz olmasın aşk"** şarkısını söylüyordu... Mağaranın yeni konuğu, bana doğru dönüp, hiç kimsenin duymayacağı şekilde birşeyler mırıldandı. Anlayamadım, **"Ne dedin?"** diye sordum... **"Levent Yüksel'in son çıkışı ne kadar başarılı değil mi hevali Kutlu"** dedi. Dumura uğramıştım. Memleketin yüzlerce kilometre ötesindeki bir dağın tepesinde, üç aydır mağaranın içinde kapalı bir adama, hem ismiyle hitap etmiş, hem de Levent Yüksel'i tanımış, hem de tüm bunları düzgün bir Türkçe diksiyonla anlatmıştı!

Donakaldım!

"Sen" dedim şaşırarak, **"Sen asker misin? Nereden tanıyorsun beni?"** Çevresine bakındı, **"Dört ay önce katıldım partiye"** dedi, **"Tim komutanıydım. Zaaf gösterdik. Silahım alındı ve tutuklandım..."**

İstanbul'dan gelmiş buralara, adımı da güvenlik timinden duymuş. İlgisini çekmiş!

Bir iki saat sonra mağaraya girdik... Kulağımda aşk şarkıları vardı... Sobanın yanında sızmışım... Birden fırladım yerden. Saatler geçmişti oysa... Hava kararmış, yanımdakilerin hepsi uyuyordu!

Nöbetçi iki gerilla ter içinde fırlayışımdan paniğe kapılmıştı. Zor nefes alıp veriyordum. Sevgilimi çırılçıplak rüyamda görmüş, midem bulanmıştı. Kusmak istiyordum. Çünkü rüyamda gördüğüm gerçeklik benim gerçekliğim değildi!

Birkaç gün sonra, onu çağırdılar mağaradan. **"Eyvah!"** dedim içimden, **"mutfağa gidiyor."**

Yanılmışım!

İki üç hafta sonra, büyük bir çatışma çıktı bizim noktada. Uludağ'dan başka hayatında başka bir dağ görmemiş ben ve guruptakiler için, yeni dağlara doğru kaçış başladı. 100 saatin üzerinde, ayakları patlamış, elbiseleri yanmış, yorgunluktan bitap düşmüşken aniden onu gördüm. Kucağında bir kadın gerilla, omuzunda ise bir tüfek vardı. Yanına yaklaştım. **"Merhaba"** dedim. Soğuk bir **"merhaba"** ile karşılık verdi. **"N'oldu sana? Kucağındaki kim?"** diye birşeyler sordum... Kısa bir sessizlik oldu... Cezası bitmiş, komutanlığa geri dönmüş belli ki... Kadın gerilla da yorgunluktan yığılmış. Yüzünü büyük bir asaletle bana çevirdi, **"Bazen hayattan düşenler, işte gördüğün gibi bazen hayatı omuzlarlar"** dedi ve hızla uzaklaştı yanımdan...

Aylar sonra ben serbest bırakılarak İstanbul'a döndüm... Yıllar geçti... **"Yeter ki onursuz olmasın aşk"** diyen Levent Yüksel, eşi Sertap'tan **"faks"** yoluyla ayrıldığını duyurdu medyaya... Ben de, sessiz sedasız rüyamda çırılçıplak gördüğüm o eski sevgilimden...

Şimdi ise bir hiç'e aşığım galiba, ikinci buluşmamızda, giysisinin önünde **"I'm virgin (1)"**, arkasında ise **" But this is an old t. shirt (2)"** yazdığını, gösteren bir kıza!

Ya ben?. Bir hiç olup olmadığımı bile bilmiyorum! Bildiğim tek şey hayatın bakire olmadığı!

Not: (1) Ben bir bakireyim...
(2) Ama bu eski bir tişört...

Aksiyon Sefası

Vedat Özdemiroğlu

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

İntihar etmeyi düşünen birçok kişi, Vedat Bey'e danışmış, onun şu cümlesinden sonra kararlarından caymışlardır:

– Hiç gereği yok, zaten öleceksiniz!

Vedat Bey, bilirkişidir.

Kral ve Soyut Arı
(yeni macera)

Herhangi birisinin rüyasına giren aksakallı dedelerin rüyalarına da Vedat Bey girer. Onlarla söyleşir, sorunlarını dinler, fikir verir. Vedat Bey'in rüyasında ise sadece bir dede görev alır. Bu topsakallı dedenin adı Bektaş'tır. (Bektaş Dede, Hürriyet'in geleneksel Dedeler Yarışı'nın unutulmaz şampiyonlarındandır.)

Vedat Bey, işte bu Bektaş Dede'nin ikazıyla uyandı. Kendisini bekleyen serüvenin çapını kafasında tartarak bir kahve içti. Televizyonu açtı, uzun zaman önce oynadığı bir film gösterimdeydi. (Vedat Bey, çocukken bir dönem sinema yıldızlığı yapmış, **"Enercik"** adıyla bir düzine filme imzasını atmıştı.)

Telefon çaldı. Vedat Bey televizyonu kapatıp, telefonu açtı. Arayan, güncel gelişmeleri izlemesiyle ün salmış Kutsi adındaki gençti:

– Gününüz aydın olsun efendim.

– Günaydın Kutsi. Nedir?

– Zayıf, incecik elli, kalın dudaklı kadın İspanyol Meyhanesi'nden kaçırılmış. Sağlığından endişe ediliyor. Sayın Timur Selçuk sizden yardım bekliyor.

– Pekâlâ. İlgileneceğim.

Vedat Bey, bir fincan kahve daha içti. Sesli olarak düşündü: Bu geçkin, çirkin, ağlamaklı kadını kim kaçırmış olabilir? Acaba zavallıya yeni bir imaj mı yüklenecek? Ne yapsam iyi olur?

Evden çıktı. Taksinin arka koltuğunda Celal Salik'in o günkü köşe yazısını okudu. Üstad; anne, baba ve iki çocuktan müteşekkil mutlu ailelerin, mini ve ekose etekli sevgilisiyle elele tutuşan askerlerin, kırmızı burunlu sarhoş ihtiyarların yeraldığı kartpostalları, Saatli Maarif Takvimi'nde yazan güzel sözleri ve benzeri başka işaretleri yazmıştı. (Onunla daha sonra karşılaşacaktır.)

Vedat Bey, Vefa'da taksiden indi. Biçimli bacakları onu meşhur bozacıya götürdü. Dükkan kapalıydı. Yandaki şıracı, bozacının iki gündür mekânına uğramadığını söyledi. Vedat Bey, şaşırmadı. "Bozacı da işin içinde," diye düşündü. Çünkü Vedat Bey; zayıf, incecik elli, kalın dudaklı kadını orada çok sık görürdü. O kadını orada görmediği bir gün ise, bozacının birkaç tuhaf adamla, z.i.e.k.d.k. hakkında hararetli hararetli konuşmalarına tanık olmuştu.

Vedat Bey, Kurtuluş'ta, bozacının evinin önündeydi. Tül perdenin kapatamadığı küçük bir pencere parçasından, bozacının para sayan küçük ellerini gördü. (z.i.e.k.d.k. ilaçlı bozayı iştahla içmiş olmalıydı.)

İnce bir plan yapacaktı, ama çok müteessirdi. **"Hani ey gözyaşım, akmayacaktın"** diyerek kapıyı tekmeyle kırdı, birkaç tuhaf adamı inanılmaz dövdü, bozacıyı küvete sokup sokup çıkardı ve çaresiz kadını kurtardı.

Yolda z.i.e.k.d.k., Vedat Bey'e evlenme teklif etti, görkemli beyefendi teklifi kibarca reddetti. Üzgün kadını, meyhaneye teslim ettiğinde, yıllardır "Sen de iç!" önerilerine kulak asmayan emektar garsonun, kadının yokluğunda, ilk defa ve büyük kederle şarap içmekte olduğunu da farketmedi değil.

SONER GÜNDAY

ORÇUN'un günlüğü...

Çıktım bankaya gittim. Hesabımda hiç param kalmamış. İşyerimi, Rauf'u aradım, borç istedim. Rauf'ta da para yokmuş, en son parasını da bulaşık makinesi taksidine yatırmış.

1 Haziran : İstanbul'a geldim, otobüsten iner inmez hemen işyerine gittim. Kısım şefi beni odasına çağırdı. "Onbeş günlük izin almıştın. İki aydır işe gelmiyorsun, kovuldun." dedi. Hemen bi yalan uydurdum, dedim ki, "Kaldığım pansiyonda, benim odamın hemen yanındaki odada çok zengin bi adamın oğlu kalıyormuş. Bir çete beni o çocukla karıştırdı yanlışlıkla, onun yerine beni kaçırdı. Günlerce rehin tuttular, defalarca fidye istediler, sonunda gerçeği anladılar, özür dileyip beni salıverdiler." Kısım şefi alaycı alaycı gülümsedi, "Çok mu kandırıyorsun, Orçun bak efendi efendi evet haytalık yaptım, kaytardım, işe gelmedim de sana son bi fırsat verip işe tekrar geri alayım ama bu naif yalnda ısrar edip beni keriz yerine koymaya kalkarsan kovarım, bilmiş ol!" dedi. Bi an suskunluk oldu, artık ok yaydan çıkmıştı, beni sınıyor olabilirdi "Evet, yalandı" desem, belki asıl işte o zaman kovulacaktım. "Hayır yalan değildi, gerçekten kaçırıldım." dedim. Bi süre önüne baktı, masasının üzerindeki kalemlikleri ve evrakları düzeltti. "Tamam sana son bi fırsat daha veriyorum, ama sanma ki yalanına inandım. Sırf acıdığım için kovmuyorum seni" dedi. Teşekkür edip odadan çıktım.

Koridorda Rauf'la karşılaştım, "N'oldu?" dedi. "Kandırdım enayiyi, yalan attım inandı" derken Rauf'un kaş-göz işaretleriyle bi şey anlatmaya çalıştığını fark ettim. Döndüğümde kısım şefinin arkamda durmuş, bana bakmakta olduğunu gördüm. "Tamam Orçun, anlaşıldı senin adam olacağın yok, eşyalarını topla ve derhal burayı terket" dedi sert bi tonla ve odasına girdi, kapıyı çarptı. Odama gittim, masamdaki eşyaları ağır hamlelerle topladım belki görür, acır, tekrar işe alır diye, ama görmedi...

2 Haziran : Sabah evsahibi uğradı "iki aydır kirayı yatırmıyorsun. Ya kirayı yatır, ya evi boşalt." dedi. "Kusura bakmayın, unutmuşum bugün yatırırım" dedim. Çıktım bankaya gittim. Hesabımda hiç param kalmamış. İşyerimi, Rauf'u aradım, borç istedim. Rauf'ta da para yokmuş, en son parasını da bulaşık makinesi taksidine yatırmış. "Makineyi geri ver, ben her gün gelip bulaşıkları yıkarım" dedim, "Olmaz öyle şey" dedi.

3 Haziran : Evsahibi yine geldi, saatlerce zili çaldı. Kapıyı açmadım.

4 Haziran : Evsahibi geldi, zili çaldı, açmadım.

5 Haziran : Evsahibi geldi zili çaldı, açmadım. Bu sefer yanında bi emlakçı da getirmiş. Emlakçıya "Evde biliyorum, saklanıyo açmıyo. Vurucam bu herifi" dedi, emlakçı da "Boş ver abi değmez" dedi.

6 Haziran : Evsahibi ve emlakçı yine geldi, kapıyı yine açmadım. Evsahibi "Kapıyı kıralım" dedi, kapıya omuz attı, emlakçı zor ikna etti, gittiler.

Buzdolabına baktım evde yiyecek bi şey kalmamış, sipariş vermek için telefonla bakkalı aradım. "Hayır Orçun bey burası bakkal diil, mobilya mağazası" dedi. Bir süre sonra telefon çaldı, açtım bakkalın çırağı "Orçun abi eskiden beri bol bahşiş verirsin, severim seni o yüzden. Şu anda usta burda yok, arayıp haber vereyim dedim. Demin aradığın yer mobilya mağazası diildi, bakkaldı, usta gıcıklık olsun diye öyle söyledi. Bize çok borcun var, hesabın çok kabarmış usta "Önce borcunu ödesin" dedi alo Orçun abi, usta dükkana doğru geliyo, kapatmak zorundayım" dedi ve kapattı.

Çok açıktım, sabaha karşı Rauf'u aradım. "Çabuk bana yarım ekmek kaşar getir" dedim. "Sabahın dörtbuçuğunda, ne kaşar ekmeği Orçun, delirdin mi?" dedi. "İyi, peki Rauf sen bilirsin, dostluğumuz bitti." dedim ve kapattım, saat altıda bi daha aradım, bu sefer telesekreteri çıktı "Masken düştü Rauf, sen bir zalimsin" diye not bıraktım.

7 Haziran : Sabah kapı çalındı, açmadım "Trip yapma Orçun, aç şu kapıyı ben Rauf, kaşar ekmek getirdim" dedi. Biri sesi Rauf'un sesine benziyodu ama evsahibi Rauf taklidi yapıyo olabilirdi... Bir süre bekledim, sonra sınamak için dedim ki "Eğer gerçekten Rauf'san söyle bakalım iki ay önce pasaja gittiğimizde garson meze tepsisini getirdiğinde hangi mezeleri aldık tepsiden., "Saçmalama, nerden hatırliyim şimdi ben o mezeleri" dedi. "Benim tanıdığım Rauf'un hafızası güçlüdür ve ayrıca dostluklar özveri ister, eğer dostumsan biraz zorla hafızanı ve hatırla" dedim. Onbeş dakka düşündü ve söyledi "Acılı ezme, karides, pilaki ve beyaz peynir" dedi, hepsi doğruydu, artık kapının dışındaki adamın Rauf olduğuna emindim, o yüzden "Ara sıcak olarak ne yedik" diye sormama gerek yoktu.

Kapıyı açtım, Rauf kaşar ekmek getirmiş, yedim... Evsahibi geldi bu sefer, inat etti tam beş saat kapının önünde bekledi. Onun yüzünden Rauf da işe gidemedi.

Evsahibi sesimizi duymasın diye arka odaya gittik, el kol işaretleriyle, eski güzel günlerden bahsederek saatlerce muhabbet ettik...

Akşamsefası

DÜŞKOVALAYAN SANRILARIN ARABALARI

Atilla Atalay

Dayım, sabahları, yüzünde "dün gece kopardığı filimin" utangaçlığı, saçlarını ıslatıp geriye doğru taramış, ağzında henüz yaktığı "uçlu" Yeni Harman sigarası, evden kimselere görünmeden tüymeye çalışırken arabasının içinde beni bulurdu.

"Abaa abaa, sen hem babamsın, hem anam abaa!.."

Büyük dayım, arabasını demir kapının önüne çeker, "abasına" yani anneanneme, hıçkırıklarla kesilen tuhaf naralar atarak evin merdivenlerini tırmanmaya çalışırdı. Anneannem, "hay gurtlaa yisin abanı" diye homurdana homurdana sarhoş kardeşini sırtlanmak üzere bahçe kapısına inerken, ben saatlerce uykusuz kalıp büyük dayımı beklemenin ödülünü alırdım. Çünkü, o sarı şevrolenin "lambalarını kapatmayı" benden başkası bilemezdi. Dayımın, yine bir sabaha karşı bize gelip, arabasından iner inmez kapıya "yıkıldığı" ve anneannemin "ceryanı tükenmesin" diye arabanın "düdüğünü öttürdüğü, silgilerini gıpırdattığı", gelgelelim "lambalarını bir türlü örtemediği" o günden sonra, sözkonusu görev benim olmuştu. Ben, beş yaşımda çok iyi araba farı kapatırdım.

Dayım, sabahları, yüzünde "dün gece kopardığı filimin" utangaçlığı, saçlarını ıslatıp geriye doğru taramış, ağzında henüz yaktığı "uçlu" Yeni Harman sigarası, evden kimselere görünmeden tüymeye çalışırken arabasının içinde beni bulurdu. "Nettin bakalım dayısının?" Direksiyon başındaki halime ilişmeyip, yanımdaki koltuğa oturur, arabanın vanilyalı kokusuna, süründüğü limon kolonyasınınki karışırdı. Pikap çalardık sonra. Başka plağı mı yoktu, o şarkının anısı mı vardı, hep aynı plağı sürerdi arabanın pikabına. "Kara kaş, gözlerin elmas, bu güzellik sana kalmaz, anana bak gör halini..."

Giderken utangaçlığı şevroleye de yansırdı sanki. Araba, geceki gibi tuhaf motor sesleri çıkarmadan, usulca gözden kaybolurdu. Arkalarından bakarken, dayımın o sarhoş haliyle arabasını nasıl sürdüğünü, evin yolunu nasıl bulabildiğini düşünürdüm. Bir sorduğumda "Sen meraklanma, bu araba yolu biliyo" demişti. Gerçekten de araba yolu bilebilir miydi? Ben inanmamıştım ama. Sabahları herkesten önce kalkıp arabanın içine kurulduğumda, gözlerimi kapayıp arabanın beni İstanbul'a, babamın yanına götürmesini isterdim. "Araba araba, beni İstanbul'a götür." Başka bir yerini çalıştırmayı bilemediğimden onlarca kez farlarını açıp kapatır, tekrarlardım: "Araba, beni İstanbul'a götür." Sonraları, sarı şevrolenin İstanbul yollarını bilmediğine karar verdim. Yani, koca dayım yalan söölemiyordu elbette, araba Karabük'ün içindeki yolları, Safranbolu'yu, Amasra'yı biliyor olabilirdi tabi, ama İstanbul'unkini bilmiyordu işte. Açıkcası, sarı şevroleye Karabük içinde bir rota verip arabanın bööle bir yeteneği olup olmadığını sınamak aklıma gelmiyordu. Çünkü, İstanbul dışındaki herhangi bir güzergah beni en ufak bir şekilde ilgilendirmiyordu ve dayımın beni asla kandırmayacağına ilişkin tuhaf bir inancım vardı. Bana kalırsa O, çok iyi yürekliydi, ööle olmasa "abasını" çok sevmezdi, ben de şu hayatta en çok ama en çok anneannemi, "Ayşeciği" seviyordum. Gelgelelim, İstanbul'daki anne ve babamı da fena halde özlüyordum.

Sonraları bir kırmızı şevrole impala düştü aklıma. Sık sık gittiğimiz Kılavuzlar Köyü'nde gördüm onu. Normal bir araba olsa, dayımınkine ihanet edip kırmızı şevroleyi düşlerimin başköşesine oturtmazdım. Ama, kırmızıya "Filiz Akın'ın arabası" diyorlardı. Gerçekten Filiz Akın'ın eski arabası mıydı, yoksa bir filimde bindiği arabaya benzediği için mi öyle söylüyorlardı, pek anlamıyordum. Fakat eğer gerçekten eskiden O'nun arabasıyla kesinlikle İstanbul'un yolunu biliyor olmalıydı. Çünkü, Filiz Akın İstanbul'da yaşayan bir kimseydi. Benim yaşlarımda bir oğlu vardı, biz O'na kısaca Sezercik diyorduk. Anneannemi günlercecanından bezdirip bi şekilde o arabaya binmeyi başardım. Kadıncağız, arabanın sahibine "Şuncaazı bi bindürüvee arabana, yazık, çocuktur pek heves edyaa abisi" dediğinde eğer reddedilseydik, büyüyünce Danyal Topatan veya Kenan Pars olup adamın karşısına dikilmeyi planlıyordum. Ama bindi. Hem, ben ön tarafa, şöförün yanına oturdum. ilk iş, "kara kaş, gözlerin elmas var mı bu arabada" diye sordum. Yokmuş. "Olmaz tabi" diye düşünüp aptallığıma yandım. Çünkü Filiz Akın sarışın birisiydi. Gözlerimi kapadım sonra. "Araba araba beni İstanbul'a götür"... Değildi işte! Kesinlikle olamazdı. Bu araba Filiz Akın'ın değildi. Kendimce çok önemli bir deneyle saptadığım bu gerçeği sürücüye söylemedim. Ne de olsa, adam bizi arabasına bindirip iyilik etmişti. Fakat, yalancı bir kişiydi. Sonraları, Kılavuzlar Köyü'ne gittiğimizde, arabanın her geçişinde peşine takılan çocukların arasında asla yer almadım. Yaşama dair çok önemli bir sırrı çözmüş bilgelerin ağırlığıyla kenarda durup diğerlerini izlemekle yetindim.

Beynimin içinde canavar düdükleri yankılanıyor. Arka camına "Ne Mutlu Türküm Diyene" çıkartması yapıştırılmış, hemen altında da başka bir karakterle "best of the rest" yazan şizofren tempra arayı açmış. Halbuki, biraz önce tampon tamponaydık, hemen önümdeydi. Akşam trafiğinde santim hesabı giderken hep böyle oluyor; dalıyorum... Ben toparlanıncaya kadar arkamdaki araba kornaya abanmaktan vazgeçip, motorunu öttürerek sağıma girdi, camını açtı, bana bişeyler bağırıyor...Duymuyorum, şişmiş boyun damarlarını görüyorum, aynasına astığı CD'yi ani bir hareketle söküp, söz konusu damarlarını CD kenarıyla doğruyomuş gibi yapıyor. Beni mi kesmek istiyor, kendisi mi hayattan bezmiş anlamıyorum. Sol elim direksiyonda, sağ elimi göğsümün üstüne koyarak, O'na "kabulümdür" anlamında hafifçe boynumu kırıyorum. O öfkesine yaraşır bir hızla kayboluyor. Ben, birinci viteste usul usul ilerliyorum, bu kez gözlerim faltaşı gibi açık, asla kapamadan, çocukluğumun kendimce tılsımlı sözlerini mırıldanıyorum, "araba araba, götür beni buralardan..."

Akşamsefası

Dün akşamüstü arkadaşlarımdan acı haber geldi. Radyodan dinlemişler, cezaevlerindeki ölüm oruçlarında bir ağabeyimiz maalesef hayatını kaybetmiş.Ben bu duruma hem çok üzüldüm, hem de haddim olmayarak olsa da tahammül edemediğim için elimden birşey gelmese de, aslında inanamasam da Nazım Hikmet'in şiirini tüm cezaevlerindeki ölüm orucu direnişçilerimize yolluyorum.Saygılarımla...

İlkay A./İstanbul

HAPİSTE YATACAK OLANA
BAZI ÖĞÜTLER

Dünyadan memleketinden insandan
umudun kesik değil diye
ipe çekilmeyip de
atılırsan içeriye
yatarsan on yıl on beş yıl
daha da yatacağından başka
"Sallansaydım ipin ucunda
bir bayrak gibi keşke"
demeyeceksin
yaşamakta ayak direyekceksin.

Belki bahtiyalık değildir artık
boynunun borcudur fakat
düşmana inat
bir gün fazla yaşamak.

içerde bir tarfınla yapayalnız kalabilirsin
kuyunun dibindeki taş gibi
fakat öbür tarafın
öylesine karışmalı ki dünyanın kalabalığına
sen ürpermelisin içerde
dışarda kırk günlük yerde yaprak kıpırdasa.
İçerde mektup beklemek
yanık türküler söylemek bir de
bir de gözünü tavana dikip sabahlamak
tatlıdır ama tehlikelidir.

Tıraştan tıraşa yüzüne bak
unut yaşını
koru kendini bitten
bir de bahar akşamlarından
bir de ekmeği
son lokmasına dek yemeği
bir de ağız dolusu gülmeyi unutma hiçbir zaman.

bir de kimbilir
sevdiğin kadın seni sevmez olur
ufak iş deme
yemyeşil bir dal kırılmış gibi gelir
içerdeki adama.

İçerde gülü bahçeyi düşünmek fena
dağları deryaları düşünmek iyi
durup dinlenmek okumayı yazmayı
bir de dokumacılığı tavsiye ederim sana
bir de ayna dökmeyi.

Yani içerde on yıl on beş yıl
daha da fazlası hattâ
geçirilmez değil
geçirilir
kararmasın yeter ki
sol memenin altındaki cevahir.
Dört duvar arasında sıkışıp kaldım. Ne yapacağımı
bilemeden.

Öz önce bir telefon aldım. Daha, telefon elimdeyken gözyaşlarımı tutamadım. Biliyorum bu ağlayış hiçbir şey ifade etmez. Sana söz vermiştim, öldüğün zaman ağlamayacağım diye. Ama sözümü tutamadım. Sana kendimi nasıl affetireceğim, bilmiyorum.

Şimdi sana o kadar çok ihtiyacım var ki, öleyim de sana kavuşayım diye düşünüyorum. Ama birden senin sözlerin geliyor aklıma:

"Senin hayatın benim için değerli. Ona iyi bak ve onu sadece sonsuz bir sevgiyle doldur. Ben öldüğüm zaman beni unutma sakın, arkamdan da ağlama ve peşimden gelmeyi de hiç düşünme. Farzet ki çok uzun bir yolculuğa çıktım ve geri döneceğim. Bana söz verirmisin?"

Bunları demiştin bana Martı Cafe'de otururken. Sonra seninle tiyatro izlemeye gitmiştik. Çok etkilenmiştin oyundan. Adı bile etkilemişti: İçimdeki Çığlık'tı oyunun adı. Çok ilgini çekmişti de iki defa izlemiştik.

Şu an düşünüyorum da, sen haykırmıştın içindeki çığlığı. Bense yapamamıştım bunu. İşte o zaman senin yerinde olmak istemiştim. Senin gibi cesur olmak istemiştim. ama yapamamıştım. Olmamıştı işte... Şimdi ise her şeyi haykırabiliyorum. Cesur br şekilde hem de.

Keşke, diyorum bazen, keşke sen burdayken, yanımdayken haykırabilseydim, seninle beraber ölmek istediğimi. Yapamamıştım o zaman. Sana söz vermiştim, ölümden söz etmeyecektim.

Sen benim sonsuza kadar yaşamamı isterdin... Ve ben yaşıyorum. Ama ne farkeder ki, yaşamak ya da yaşamamak, sana dokunamadıktan sonra... Seni öpüp içimdeki çığlığı sana haykıramadıktan sonra. Ne farkeder ki, ne değişir ki. Ne?..

Suzan BİLKEN

Günlerden bir gün, ben evliyken, bir hanım bana şuna benzer bir laf ettiydi: "Kocanız size nasıl pantolon giydiriyor?" Yani, aydın erkek, aferin valla, gibisine herhalde. Fakat ben pantalonlarımı bayağı uzun zamandır hep kendim giyiyordum. Hâlâ da öyle yapıyorum. Bu... nassıl yani?..

insanların kitap okumak, mektup yazmak, vb. etkinliklerden uzak durmalarını "zamanım yok" gerekçesiyle açıklamaları pek çok durumda tuhaf oluyor. Şöyle ki, böyle söyleyenlerin büyük kısmı trans olmuş vaziyette televizyon seyretmeye bol bol zaman buluyorlar söz gelimi. Diyeceğim, insanın, örneğin kitap okumaya üşenmek ya da bundan hoşlanmamak gibi bir hakkı vardır. Fakat niye böyle söylemez de "zamanım yok" derler!..

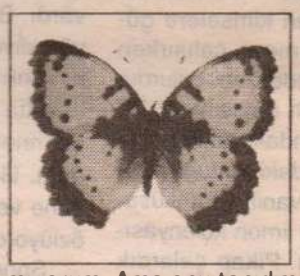

Hilâl USLU - Gebze

Bir dostum vardı; her önüne geleni ikiye ayırırdı.

Bu tutkusunun ne zaman başladığını anımasmıyorum. Ama onu tanıdım tanıyalı birşeyleri sınıflandırırdı. Hem öyle laf olsun diye de yapmazdı bunu. Her konunun bir dosyası vardı. Açardınız dosyayı; en üstte konunun adı olurdu. Sonra konunun dallara ayrılarak oluşturduğu piramidi görürdünüz. Bir keresinde "Kuşlar" dosyasını açmıştım. Kuşlar ikiye ayrılır: Uçan kuşlar, uçmayan kuşlar; uçmayan kuşlar ikiye ayrılır; Uçmayan kuşlar, uçan da uçmayan kuşlar. Gülmeye başladım. "Dostum, bu ne? böyle sınıflandırma olur mu?". "olur tabi. Aşağılara bakarsan anlarsın. Kafes kuşları onlar" dedi. Dostum içni en önemli şey piramidin tabanına ulaştığı sayıydı. Bazı dosyalarda ikibinli, üçbinli sayılara ulaşmıştı. İkinci önemli şey ise her konu başlığını önce ikiye ayırmaktı. "Herşey önce ikiye ayrılır" derdi.

Başlarda eğlencelik olsun diye takılmıştım ama zamanla ben de iyice kaptırdım kendimi. Dostum hemen herşeyi sınıflandırdığı için konu bulmakta zorlanıyordu. Benim işim onu uğraştıracak yeni konular bulmaktı. Ben el değmemiş konular buldukça sevinçten havaya uçardı. Diğer arkadaşları onun bu uğraşına önem vermez, hatta alay ederlerdi.

Zamanla kendimizi öyle kaptırdık ki, selamlaşmayı unuttuk. Karşılaştığımızda ben yüzümde hınzır bir gülümsemeyle, işaret parmağımı tehdit eder gibi uzatarak buluduğum konuyu söylerdim. Son zamanlarda kendine bir tez konusu arar olmuştu. Tezi için bulduğum konuları bir türlü beğenmiyordu. Bir yandan dotora tezi için konu ararken, bir yandan da benden zor ve ilginç konular bulmamı istiyordu. "Boş durmamalıyım dostum, bol bol pratik yapmalıyım" diyordu. Bir gün, "Düşündüm de doktora tezimi kabul edecek bir makam yok. Sen kabul eder mizin?" diye sormuştu. Çok gururlanmıştım.

Sanırım ona pratik yapması için "Cezve" konusunu bulmamdan iki gün sonraydı. Sabaha karşı beni aradı. Çok heyecanlıydı. Karısından çekindiği için kısık sesle çığlıklar atıyordu. "Buldum. Buldum. Tez konusunu buldum." diyordu. Uyku sersemliğiyle, "Cezve ne, oldu peki?" dedim. "Bırak şimdi cezveyi" dedi. "Uzmanlık konumu buldum diyorum sana anlıyor musun? Yarın öğle arası mutlaka buluşmalıyız." "Tamam" dedim, "Her zamanki yerde buluşuyoruz."

Buluşma yerine elinde dosyalarla neredeyse uçarak geldiğini gördüm. Oturduk. Sevinç ile dosyayı tam açıyordu ki, elimle kapattım. Hep istediğim gibi "tumturaklı" bir konu..." dedim. Biraz bozuldu. Ağız ucuyla "Neymiş?" dedi. Heyecanla masaya eğildim ve fısıldadım. "Yaşam..." Öyle bir kahkaha patlattı ki, masalardaki tüm gözler bize çevrildi. sonra elindeki dosyayı açtı. Konu başlığı: "Ölüm..." Bu kez ben kahkahayı patlattım. Zaten gözler bize çevrilmişti. Yerlerinde kaldılar. Dostum heyecanla okumaya başladı. "Ölümler ikiye ayrılır... Beklenen ölümler, beklenmeyen ölümler... İntiharlar ikiye ayrılır." Tam burada durdum. "İntihar beklenen ölüm değil ki" dedim.

"Sen beklemezsin ama ölen kişi hep bekler" dedi. Hak vermek zorunda kaldım. dosyayı önüme aldım. Piramidin tabarında yüzaltmışsekiz sayısına ulaşılmıştı. "Ne kadar sürede ulaştın bu sayıya" dedim. "Dün gece" dedi. Seni aradıktan sonra başladım yazmaya."

O günden sonra dostumdan hiç ses çıkmadı. İşyerini aradım, bir hafta izin aldığını öğrendim. Bir kaç kez evini aradım. "Tezi için çalışıyor malzeme topluyor herhalde" diye düşündüm.

Bir akşam eve döndüğümde, kapıda bir not buldum: "Konu: Yaşam. Yaşam ikiye ayrılır: Dolu dolu yaşam. Boş yaşamın altına bir parantez açılmıştı: Boş yaşamı ne kadar uğraşırsan uğraş birşeye ayıramazsın. Anahtar kapıda son tura girerken telefon çalmaya başladı. Acele ile içeri girip telefonu açtım, karısıydı. Telaşlı ve ağlamaklı bir sesle dostumun bir kaza geçirdiğini söyledi. Apar topar evden çıktım. Kafam karmakarışıktı. Kaza yerine vardığımda gözlerim önce dostumu aradı. Karısı ağlıyordu. Ezilmiş büzülmüş arabanın yanında bir sürü adam bağıra çağıra dönüp duruyorlardı. Birden dostumu gödüm. Başı arka pencereden çıkmış, geriye düşmüştü. Altına girdiği kamyonun şöförü, ellerini kollarını sallayarak televizzyonculara gazetecilere birşeyler anlatıyordu. Orda nekadar süre sessiz, boğazımda o sertlikle karısına sıkıca sarılmış olarak öylece durduğumu anımsamıyorum. Sonra arabanın kaportasını parçalayarak dostuma ulaştılar. karısı kollarımdan kurtulup koşmaya başladı. Dostumu omuzlarımdan tutup yukarıya çektiler. Karısının çığlıkları arasında gövdesinin üst kısmını soğuk asfalta koydular:

"İkiye ayrılmıştı..."

Ertan Tanoba

Akşamsefası

Geçmiş Zaman Olur ki

EFLATUN NURİ

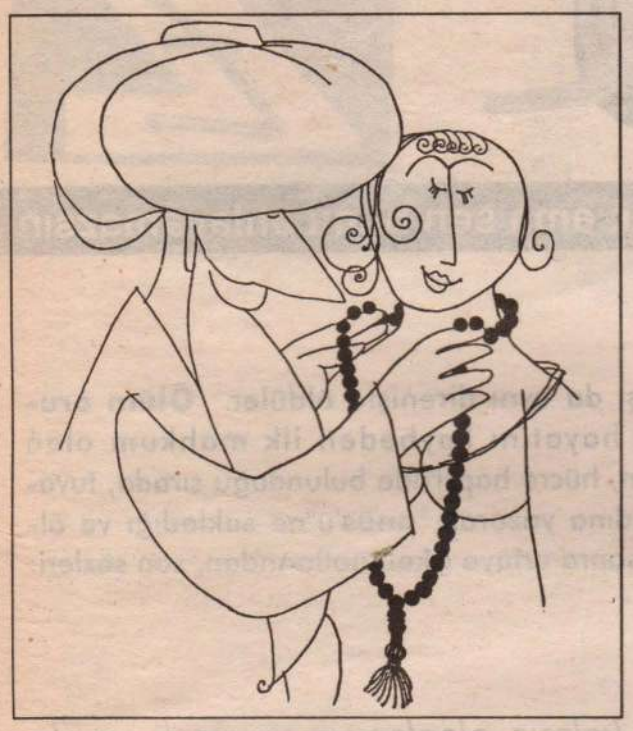

21 KASIM - 56

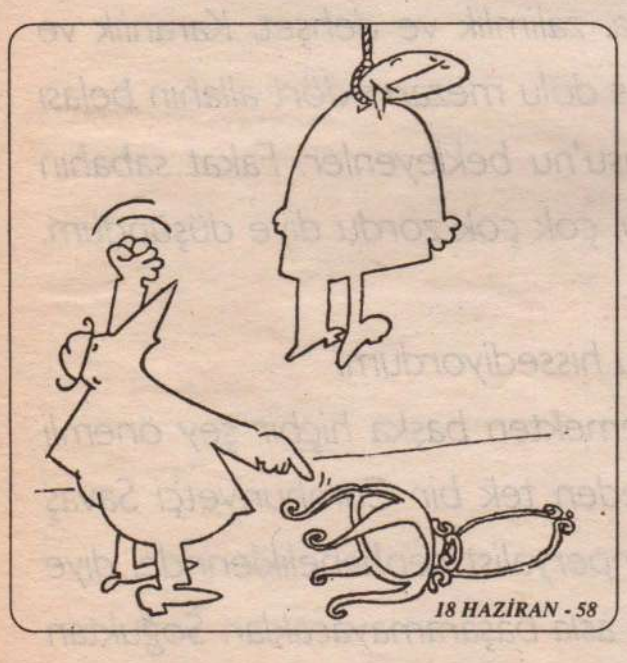

18 HAZİRAN - 58

Yolculuk Nereye

ÇİĞDEM ANAT

Bony And Cleyde Parsadan İle Zühre

Selçuk Parsadan ideolojinin sözcük anlamını bile bilmezmiş, kendi defteri varmış. Bony and Cleyde hikayesiyle açılıyormuş defter. Bony Parsadan günün birinde Cleyde Zühre'yi bulmuş. Yaşamı yeniden tanımlamış: "Mavra, para, sefa". Bu üç ışık yolunu aydınlatmış. Defterin diğer sayfalarında mafya kol geziyor. "Babalar ve Oğullar". Defter uzun, alıntısı gösterimdeki film.

Parsadan ekonomist değildi, aileden kalan üç kuruşu binbeşyüzüç milyara çıkarabilecek el çabukluğunda sihirbaz da değildi. Parsadan dolandırıcıydı. Parsadan'ın kartvizitleri paşa isimleri açtılar kapıları. Kimel'in sureti dikildi, buyuruldu: Sökül paraları!..

Çarpılmışa dönenler uçlandılar paraları. Paralar cukka, parsadan fora, sonra dolaba.

PARSADAN; "Konuşursam dünya yıkılır" dedi. Dünyayı yıkma kararı zor verilirdi, nihayet kararını verdi Parsadan ve konuştu... Bir yıldız bile kaymadı. Yıldızlar star yapıldı.

Defterdeki Bony Cleyde hikayesi altüst oldu. Parsadan çileden çıktı, hiç susmamacasına konuşmaya karar verdi. Konuştukça dönme dolap daha hızlı döndü, parsadan dolabın içinde kaldı.

Parsadan eski Türk filmlerindeki adalet sahnelerine inanırdı.

Babacan müşvik hakim, sesi cılızdan gür oktavına geçemeyen savcı vesaatler süren zurnalı tefli savunma yapacaktı hesapta.

Duruşmadaki mahkeme başkanı sevmezdi sinemayı, o ciddi adamdı. Dolandırıcı dolandırıcıydı. Başbakan dolandırmak dolandırıcıyı ayrıcalıklı kılmazdı. Başkan lafı kısa kesti ama Parsadan savunmasıyla ayrıcalıklı sınıfına girdi.

Allah'a inanmayan, ateist kimliğiyle o konferanstan bu konferansa koşan, tv programlarında ise "hepimiz müslümanız" diye söze başlayan korkakların Parsadan'ın duruşmasını izlemesi gerekirdi.

Parsadan ne ise o idi, çıktı ortaya söyledi söyleyeceğini..

"Eee onun arkasında mafya var" diyenlere sorulur;

Mafya kaç kişi, siz kaç kişisiniz?

Ne istediğini ve istemediğini söylemekten bile imtina edenler, önüne arkasına sağına soluna baka baka sürekli kendimi yakarım endişesiyle fısır fısır fısırdayanlar delikanlılıktan nasiplerini hiç alamadıklarını bu duruşmayı izleyerek daha iyi anlarlardı..

Cesaret, delikanlılık, yiğitlik bunlar feodal kavramlardır diyerek, sosyalizm cengaverleriymişsiniz gibi yükseltmeyin sesinizi. Siz kapitalizmin akıl hocası olmayı sürdürün. PARSADANLAR SİZİN AKLINIZI BOZACAK.. Deli raporuyla sıkıştırılmazsa kenara Parsadan daha çok konuşacak.

Parsadan takmıyor; kim koydu kuralları?

Parsadan tanımıyor; kim belirledi konuşma biçimini, hitap şeklini?

Parsadan aldırmıyor; kim kendisinin cezasını kaç kat arttıracak?

Parsadan konuşuyor; konuşmak yasak mı?

Çocukken hepimiz böyle sorardık; Konuşmak yasak mı?..

Hepimiz pek büyüdük. Akıllı uslu olduk. Keşke konuşmak yasak mı diye sorabilecek kadar çocuk kalabilseydik..

Alihan Irmakkesen

"YETİŞİR..."

Takıp takıştırdığımız süsleri çıkarsak, hayatın içindeki görüntümüz nasıl olurdu, diye düşünüyorum. Unvanlarımızı, büyük aşklarımızı, onulmaz kırgınlıklarımızı, çok acılar çekmişliğimizi, anlaşılmamış yeteneklerimizi ve içtiğimiz sigaranın markasını çıkarsak, diyorum... Ne kalır geriye? Bütün bunları çıkarınca, neden bazıları görünmez oluyor, bazıları ise daha bir belirginleşiyor? Salt "kendi" olarak varolmak bir beceridir gibime geliyor, bir tür meziyet, bir erdem. Yetinmenin sessiz kıyısında durup, yetinmezliğin azgın sularını seyretmek, gülümseyerek. Hayata katlanamamak, biraz da, kendimize katlanamamak değil midir? Kendine katlanamayanları seyretmek, gülümseyerek. Kendi olmak ve yetinmek, aslında, kederin bin türlüsünü yedeğinde taşısa da, insan olmanın güzelliğine ilişkin bir yumuşaklıktır. Günlük hayhuy ve didişme içinde, giderek gerilerde kalan o eski yumuşaklıktan söz ediyorum.

Küçük bir evde çoluk-çocuk yaşayıp, bayram sabahları "küçük dayı"nın elinden tutup bayram yerine gitmek hayattır. Hayattır işte. Gerisi, tüm o istediklerimiz ve düşlediklerimiz birer fazlalık! Kendimize yükler ekleyerek yaşamaktan aldığımız o tuhaf, hiçbir şeye benzemeyen keyif. Fazlalıklara katlanamayan "küçük" yaşamlara bakarken dudak kıvırışımız, kendimizdeki fazlalıkları görmezden gelmenin bir yolu oysa ki. Durmadan takıp takıştırırken süslerimizi, o aslında sadece kendi olana duyduğumuz kıskançlık, içimizde bir yerde unutulmuş. Kıskançlıkla yaşanmaz! Süslerle de yaşanmaz! Sadece yaşanır... Sonu olmayan yetinmezlikler mi doldurabilir bir yaşamı, yetinişin süssüz mutluluğu mu yoksa? Abartılı olacak ama, çok temel bir tercih yetiniş ile yetinmezlik.

Edebiyat ve bilhassa şiir bağlamında da, bana öyle gelmiştir ki, büyük şiirler genellikle küçük yaşamalardan çıkmıştır. Abartısız ve derin bir anlamanın küçük yaşamları. Fazlalıklardan kurtulmaya çalıştıkça insanın üstüne gelen fazlalıkların kederi dahil, sokak, çarşı, nişanlı, dayı, ev, sofa ve yoldan geçen eskiciler vardır sadece hayatın içinde. Gerisini sonra biz ekleriz. Eklenen her şey gibi, eklenmiş gibi dururlar üstümüzde. Bazı hayatlara baktığınızda ise, öylesine kendinden, öylesine sadece insandırlar ki, ekleyecek veya çıkaracak bir şey bulamazsınız, sevgili **Ziya Osman Saba**'nın hayatı ve hayata ilişkin şiirleri gibi:

Beni hatırladıkça,
Evine misafir geleyim,
Arasıra gönlümü al,
Kahvemi sen pişir,
Sokakta görünce, gülümse.
Taze doldurulmuş sürahiden
Yanıma yaklaş,
Bir bardak su ver
Az elin elimde kal.
Yetişir...

Ne adına medeni cesaret de denilen arsızlık, ne de büyük hülyalar; utangaç ve sessiz bir orman gezintisi sonrasının sakinliğiyle yaşayıp gitmek. Sonra da ölüp gitmek! Ne köşe kapmaca oynamak, ne de tirajı oan yazar kasıntısı taşımak; yaşamak ve yazmak sadece, kendin için, mahalle için, ve tüm insanlar için. Ama hep kendinle, ama hep kendine. Var böyle hayatlar. Vardı böyle hayatlar. Böyle hayatlar vardı diye, dünya yaşanılası bir yerdi. Böyle hayatlar hızla eksildiği için, şimdi her şey daha kırık-dökük. Mahalleyi küçümseyen, nasıl anlar ve kavrar bütün bir insanlık durumunu? Bunlar boş laf, biliyorum; ve de bilmez değilim, ne yenin altındaki gövde, ne de bahçelerde kurumaya bırakılmış kalp kimsenin umurunda. Aynadan yansıyan sahte güneşin ışıkları altında görünmez oluyor her şey, ve hayat akıp gidiyor işte. Ne güzel!

SAYI: 12 26 TEMMUZ 1996 CUMA

SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK adına Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ ● **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :** Kutlu ESENDEMİR **Öküz'e saman ve su verenler:** Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Ayça ŞEN, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Çiğdem ANAT, Derya SAYIN, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Halil TURHANLI, Hacer YILDIRIM, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Ömer LAÇİNER, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN,Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Fikret ÖZDEMİR **Bilgisayar Tasarım:** Murat YÜCEŞAN - Cebrail OKÇU - Vesile ÖZDEM **Montaj:** Kadri Çavuşoğlu **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54, **Fax:** 251 52 67, **Basla:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

ABONELİK KOŞULLARI

AMERİKA - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 100 $ - 6 aylık Abone bedeli - 50 $ ● UZAKDOĞU - (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli - 125 $ ● 6 Aylık Abone bedeli - 650 $ ● AVRUPA (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 100 DM - 6 aylık Abone bedeli - 50 DM ● AVRUPA (UÇAK) 1 yıllık Abone bedeli -110 DM - 6 aylık Abone bedeli - 55 DM ● YURT İÇİ (POSTA) 1 yıllık Abone bedeli - 3.500.000 TL 6 aylık Abone bedeli - 1.750.000 TL ● BANKA HESAP NUMARALARI: Mark hesabı: 3002462 - 0 ● Dolar hesabı: 3002461 - 2 ● TL hesabı: 1100384 -7 ● (Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine aittir)

Akşamsefası

HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 26 TEMMUZ 1996 CUMA SAYI:12 FİYATI: 60.000.TL.(kdv dahil)

ÖKÜZ

bizim gibi insanlar şerefleri için yaşarlar, namusları için ölürler. ama sen bunu anlayamazsın

Adı: **Bobby Sands**... IRA üyesi... 4.5 yıl Belfast yakınlarındaki Long Kesh İngiliz Toplama Kampı'nın H- Blokları'nda "**yaşadı**". **Sands**, açlık grevi direnişinin 66. günü, 5 Mayıs 1981'de, hayatını kaybetti. Onu izleyen dört ay içinde dokuz arkadaşı da aynı direnişte öldüler. **Ölüm orucu**'nda hayatını kaybeden ilk mahkum olan **Sands**'in, hücre hapsi'nde bulunduğu sırada, tuvalet kağıdına yazarak "**anüs**'ü"ne sakladığı ve öldükten sonra ortaya çıkan notlarından, son sözleri:

"Diğer bloklarda gürültü tümüyle kesildi ve pencerelerde kalmış olanlar ya uyumak ya da şiltelerinin durumundan dolayı uyanık kalmak için içeri çekildiler. Çok sakindi ortalık. Rengarenk parlak ışıklar üstüne yansıdığından kar pırıl pırıl ışıldıyordu. Sessizlik çirkin ve korkunçtu. Üstümüzden geçen karga, karanlıkta bağırdı. Uzakta, yavaşça giden bir helikopterin ışığı dansetti. Ailemin iyi olup olmadığını merak ettim. Bir sonraki ayın ziyaret zamanı gelene kadar ölesiye meraklanacaklardı. Zor bir gün oldu. Her gün de böyle değil mi sanki? Ve yarının neler getireceğini Allah bilir. Yarınki şanssızlar kimler olacak? Kimler lime lime vücuduyla ceza bloğunu dolduracak? Kimler hortumla ıslatılacak, dövülecek ya da harekat sırasında paramparça olacak? Yarın salt daha fazla acı, işkence, üzüntü, sıkıntı ve korku getirecek. Ve kimbilir ne kadar da aşağılama, zalimlik ve dehşet. Karanlık ve yoğun soğuk, boş mide ve insana kötü durumunu hatırlatan pis, kabus dolu mezarın dört allahın belası duvarı. İşte yarın yüzlerce çıplak Cumhuriyetçi Siyasal Savaş Tutuklusu'nu bekleyenler. Fakat sabahın işkenceyle dolu olduğundan emin, dayanıp teslim olmayacağız. Zordu, çok çok zordu diye düşündüm. Nemli şiltenin üzerine oturup battaniyeleri üstüme çektim...

Zafere yaklaştıran bir gün daha diye düşündüm. Çok aç olduğumu hissediyordum.

Eskiye oranla iskelete dönmüştüm ama önemli değildi. Çözülmemekten başka hiçbir şey önemli değildi. Bir kez daha döndüm. Soğuk çok etkiliydi. Çözülmeyi reddeden tek bir Cumhuriyetçi Savaş Tutuklusu'nun dayanma gücünü kıracak hiçbir şeyleri yoktu. Tüm emperyalist cephaneliklerinde, diye düşündüm. Ve bu çok doğruydu. Direncimizi kırmayı başaramazlar ve asla başaramayacaklar. Soğuktan donarak yeniden döndüm. Kar, pencereden battaniyenin üstüne yağıyordu.

***Bizim de günümüz gelecek** dedim kendi kendime. **Bizim de günümüz gelecek.**"*

